

Vetenskapsrådet

Delrapport från SKOLFORSK-projektet

MODELLER OG KONSEPTER FOR KARTLEGGING OG SAMMENSTILLING AV EVIDENS INNENFOR DET UTDANNINGS- VITENSKAPELIGE OMRÅDET

MODELLER OG KONSEPTER FOR KARTLEGGING OG SAMMENSTILLING AV EVIDENS INNENFOR DET UTDANNINGSVITENSKAPELIGE OMRÅDET

VETENSKAPSRÅDET

Box 1035

SE-101 38 Stockholm, SWEDEN

© Swedish Research Council

ISBN 978-91-7307-276-2

Vetenskapsrådet genomförde under 2014 ett projekt, SKOLFORSK, för att kartlägga befintlig utbildningsvetenskaplig forskning. Arbetet skedde på uppdrag av regeringen för att resultera i kartläggningar av svenska och internationella forskningsresultat med relevans för skolväsendet. Syftet var att skapa en plattform av kunskapsunderlag till det nybildade Skolforskningsinstitutet. Slutsatserna i denna delrapport är författarens egna. Vetenskapsrådets sammanfattande rapport, Forskning och skola i samverkan, med en beskrivning av projektet och med de frågeställningar, resultat och rekommendationer som redovisats inom delprojekten kan liksom de övriga delrapporterna laddas ner från Vetenskapsrådets webbplats.

MODELLER OG KONSEPTER FOR KARTLEGGING OG SAMMENSTILLING AV EVIDENS INNENFOR DET UTDANNINGSVITENSKAPELIGE OMRÅDET

Tine S. Prøitz

FORORD

Regeringen gav 2013-11-21 (U2013/6845/S) Vetenskapsrådet i uppdrag att svara för genomförandet av validerade kartläggningar av svenska och internationella forskningsresultat med relevans för skolväsendet. Kartläggningarna skulle utgå ifrån frågeställningar som är relevanta för, och framtagna i samråd med, verksamma i skolan och förskolan. Syftet med kartläggningarna var att utgöra underlag för systematiska sammanställningar av forskningsresultat med relevans för verksamhet inom skola och förskola som Skolforskningsinstitutet skulle få i uppdrag att genomföra. Uppdraget formulerades efter att huvudsekreteraren för Utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) vid Vetenskapsrådet utformat ett förslag till ett antal projekt som under ett år skulle arbeta fram ett underlag till Skolforskningsinstitutet.

Uppdraget från regeringen, med arbetsnamnet SKOLFORSK, har trots den korta tid som stått till buds, resulterat i sexton delprojekt där ett 40-tal forskare från femton olika universitet i Sverige, Norge och USA har medverkat. En välmeriterad forskare med expertkunskaper inom respektive område har varit ansvarig ledare för de olika projekten. Delprojekten, som alla har genomförts under 2014, varierar i tidsomfång - från fyra till elva månader. De kortare studierna syftar till att underlätta den nya myndighetens initiala arbete avseende processer och modeller för kunskapsbildning, och till att skapa gynnsamma förutsättningar för användning av forskningsbaserad kunskap i skolan. De längre projekten är exempel på olika typer av systematiska sammanställningar av forskningsresultat. De visar på olika modeller och metoder för hur forskning avseende lärande i skolan kan systematiseras och synliggöras.

Huvudsekreteraren för UVK, professor Eva Björck samt projektledaren, fil.dr. Cristina Robertson har varit ansvariga för projektet. SKOLFORSK har haft en referensgrupp med olika aktörer som arbetar med att befrämja praktisknära forskning och spridning av forskning. Projektet har haft nära kontakt med den grupp som planerat Skolforskningsinstitutet.

Ett varmt tack riktas till alla forskare som med kort varsel gjort det möjligt att genomföra detta projekt. Ni har berikat skolväsendet och Skolforskningsinstitutet med en gedigen bas att utgå ifrån i fortsatt arbete med skolans vetenskapliga förankring och uppbyggnad av den praktisknära skolforskningen i Sverige till gagn för förskolor, skolor och lärarutbildning.

Skolforskningsinstitutet önskas framgång och lycka med sitt fortsatta arbete!

Petter Aaasen, ordförande, Utbildningsvetenskapliga kommittén

Eva Björck, huvudsekreterare för utbildningsvetenskap, Vetenskapsrådet

---

INNHold

FORORD	2
SAMMENDRAG.....	4
SUMMARY	5
BAKGRUNN OG FORMÅL MED PROSJEKTET	6
Bakgrunn og formål med prosjektet	6
STUDIENS OPPBYGNING OG METODISKE INNRETNING.....	8
Metodisk innretning	8
Dokument-basert analyse	8
Gjennomføring av dokumentbasert analyse	9
Web-basert kartlegging og analyse.....	9
Utvalg 10	
Allmennvitenskapelige prinsipper for forskning.....	11
EVIDENSBASERT POLITIKK OG PRAKSIS	12
Evidens som masteride	12
Forholdet mellom forskning og praksis.....	13
Oversettelse – et translasjonsteoretisk perspektiv.....	16
Brobygging mellom forskning og praksis.....	17
Kort om arbeid med evidens i Europa	17
Forskningssynteser og systematiske kartlegginger	18
EKSEMPLER PÅ KARTLEGGINGER OG SAMMENSTILLINGER	20
Eksempler fra Anglo-Saksiske land.....	20
Centre for the Use of Research & Evidence in Education (CUREE)	21
The Iterative Best Evidence programme (BES) New Zealand.....	24
Eksempler fra Kontinental-Europeiske land	25
Swiss coordinating centre for research in education (SKBF/CSRE)	26
Das Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB)	27
German Institute for International Educational Research (DIPF).....	28
Eksempler fra en internasjonal medlemsorganisasjon.....	29
Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).....	30
Oppsummering av eksempler	31
DISKUSJON OG RESULTATER.....	33
Forholdet mellom forskning og praksis.....	33
Spredning og bruk av forskning, informasjon og data.....	34
Oversettelse – et translasjonsteoretisk perspektiv på kunnskapsoverføring	35
Resultat	36
VEDLEGG 1 CUREE PROSJEKT-EKSEMPEL	40
Building The Evidence Base Project 2007-2011	40

SAMMENDRAG

I denne rapporten redegjøres det for prosjekt II i SKOLFORSK. I prosjektet undersøkes ulike modeller og konsepter som anvendes internasjonalt for å kartlegge og sammenstille forskning, informasjon og data innenfor det utdanningsvitenskapelige området. Prosjektet løfter frem internasjonale perspektiver på kartlegginger og kunnskapssammenstillinger for spredning av forskningsresultater og kunnskap om vitenskapelig underbyggede metoder og arbeidsmåter. Prosjektet tar utgangspunkt i følgende hovedproblemstilling: *Hvilke konsepter og modeller for kartlegging og sammenstilling av forskningsresultater anvendes internasjonalt innenfor det utdanningsvitenskapelige området?* Prosjektet har en eksplorerende og kvalitativ tilnærming. Et bredt utvalg av eksempler på virksomheter utenfor Norden og deres produkter er studert.

Det finnes mange typer av aktører som arbeider med sammenstilling av kunnskap og informasjon under fellesbetegnelsen *evidence based practice* (EBP). Det er stor variasjon i hvordan det arbeides med kartlegginger og sammenstillinger av kunnskap. Hvilke konsepter og modeller som legges til grunn for arbeidet varierer mellom land. Det ser ut til å gå et skille mellom en Anglo-Saksisk tilnærming og tradisjon for kartlegging og sammenstilling av forskningsresultater og en mer Kontinental Europeisk tilnærming, som først og fremst synes å handle om å sammenstille og kartlegge informasjon fra statistikk og registerdata. Å arbeide for evidensbaserings av praksis omfatter ulike oppfatninger av hva evidens er. Det synes også å handle om hvilke forskningsmessige tradisjoner land og regioner har og hva slags evidens som finnes tilgjengelig.

Til tross for variasjon og mangfold av virksomheter og kartlegginger og sammenstillinger, målgrupper og arbeidsmåter er det noen fellestrekk som peker seg ut blant virksomheter med et sterkt fokus på EBP. Materiell som er utviklet for å fremme EBP i politikktutforming og skole og skape endringer synes å være tett koblet til oppfatninger om viktigheten av kjennskap til praktikerens kontekst. Det vektlegges også en ”one size does not fit all”-tilnærming, der anerkjennelse av behovet for lokale tilpasninger og fleksibilitet holdes høyt. Et annet fellestrekk er at disse virksomhetene synes å systematisk arbeide for aktivering og integrering av den evidens de presenterer. Dette gjøres ved å legge opp til konkret arbeid med aktuell tematikk eller gjennom strukturelle virkemidler. Det anses som viktig i dette arbeidet å ”lytte ut” praksisfeltets behov og ønsker.

Studiens tyder på at virksomheter som arbeider tett med praksis posisjonerer seg på grensen mellom forskning og praksis. De inntar en hybrid rolleforståelse der de arbeider med vitenskapelig kunnskap i en vitenskapelig praksis. Denne rolleforståelsen preger også de produktene de utformer rettet mot praksis enten det er politikk eller skole.

Takk!

Studien som presenteres i denne rapporten er et arbeid gjennomført med god hjelp og støtte fra flere dyktige kollegaer. Først må det rettes en takk til viktige ekspertinformanter, fra flere av organisasjonene som er studert og eksperter jeg har møtt på 2 fagkonferanser, som så velvillig har bidratt med sin kunnskap og sine erfaringer. Deres betraktninger har vært viktige, som supplement til de skriftlige kildene, gjennom bidrag med detaljer, nyanseringer, konkretiseringer og oppdateringer.

En stor takk går til Magnus Levinsson ved Göteborgs Universitet for et særdeles godt samarbeid om blant annet krevende begreper og analytiske forståelsesrammer. En takk går også til Sverker Lindblad ved Göteborgs Universitet og Daniel Pettersson ved Högskolan i Gävle for interessante diskusjoner. Generelt vil jeg også rette en stor takk til alle i SKOLFORSK for å ha tatt i mot ”norskan” på en så inkluderende måte. Det har vært svært interessant og lærerikt, jeg kommer til å savne SKOLFORSK-samlingene.

Eventuelle mangler og svakheter i dette arbeidet kan kun tilskrives forfatteren.

Tine S. Prøitz

SUMMARY

The project presented in this report is a part of the comprehensive SKOLFORSK project. SKOLFORSK is a inquiry into evidence-based practice in education. The project is commissioned by the Swedish Ministry of Education and the Swedish Research Council. The main purpose of the inquiry is to develop a knowledge base to inform the process of constructing a new Swedish institute for research synthesis and research dissemination within the field of education.

In this project models and concepts that are used to map and synthesise research, information and data within the field of education have been studied. The study focuses on international perspectives on research mapping and knowledge synthesis for the dissemination of knowledge and scientifically approved methods to improve teaching and learning in education. The research question guiding the study is: *What concepts and models for research mapping and knowledge synthesis are in use internationally within the field of education?* The study is grounded in an explorative and qualitative approach. A broad selection of examples of organisations working with evidence-based practice (EBP) and their products was investigated.

The study shows that there are a lot of different types of institutions working within this line of knowledge brokerage. There is great variation among the products of the research mapping and knowledge synthesis they have developed. Characteristics of this work and the products presented in this field seem to vary between countries. The study indicates that there is a divide between more Anglo-Saxon approaches, characterised by systematic review and meta-analysis, and more Continental European approaches, characterised by various types of synthesis of information, data and research. The study displays how working with EBP seems to be influenced by differences in understanding of what evidence is. It also seems to vary according to differences in research traditions between countries and regions as well as what kind of evidence is available.

In spite of these variations in the types of organisations and approaches to synthesising knowledge, there are some common traits among some of the organisations studied. Organisations with a strong EBP ambition put a lot of emphasis on knowing the contextual situation of the practice field in relation to which they work. An understanding of “one size does not fit all” and recognition of the need for local adaptation and flexibility have a strong position. Another common feature of these EBP- organisations is that they put a lot of effort into work that systematically activates and integrates the knowledge they develop in realistic situations or through structural arrangements.

The results of the study imply that organisations that work closely with practice assume a position on the border between research and practice. They claim a hybrid role involving both scientific practice and the use of scientific knowledge. This positioning can also be seen in how they synthesise the various knowledge they develop.

BAKGRUNN OG FORMÅL MED PROSJEKTET

Bakgrunn og formål med prosjektet

I dette kapitlet redegjøres det for bakgrunn og formål for delprosjekt II i Vetenskapsrådets SKOLFORSK-prosjekt. Her beskrives prosjektets problemstillinger og det redegjøres for noen begrepsmessige avgrensninger for studien. Delprosjektet har sitt utgangspunkt i Regjeringsbeslut (U2013/6845/S) og oppdrag til Vetenskapsrådet om : "att svara for genomförandet av validerade kartläggningar av svenska och internationella forskningsresultat med relevans for skolväsendet." Videre heter det at hensikten med dette arbeidet er at det skal danne et underlag for det videre arbeidet med forskningssammenstillinger som den nye utdanningsmyndigheten har fått i oppdrag å gjennomføre.

I denne rapporten redegjøres det altså for prosjekt II som har hatt i oppdrag å gjøre en: "Inventering av konsept/modeller for kartlegging og sammanställning av forskningsresultat internationellt med fokus på att vaga samman och sprida forskningsresultat."¹ Prosjektet har til formål å undersøke ulike modeller og konsepter som anvendes internasjonalt for å kartlegge og sammenstille forskningsresultater innenfor det utdanningsvitenskapelige området. Prosjektet skal løfte frem internasjonale perspektiver på kartlegginger og praktisk anvendbare kunnskapssammenstillinger for spredning av forskningsresultater og kunnskap om vitenskapelig underbyggede metoder og arbeidsmåter.

Prosjektet tar utgangspunkt i følgende hovedproblemstilling:

Hvilke konsepter og modeller for kartlegging og sammenstilling av forskningsresultater anvendes internasjonalt innenfor det utdanningsvitenskapelige området?

Den overordnede problemstillingen er videre presisert og understøttet av følgende delproblemstillinger:

- Hva kjennetegner ulike konsepter og modeller som anvendes?
- I hvilken grad er kartlegginger og sammenstillinger basert på allmennvitenskapelige metoder og arbeidsmåter?
- Hvordan spres forskningsresultatene, og hvem er målgruppe for studiene?
- Hvordan arbeides det for at kartlegginger og sammenstillinger skal være relevant for skolens arbeid?
- I hvilken grad kan kartlegginger og sammenstillinger karakteriseres som relevant for skolens virksomhet?

Oppdraget og prosjektets problemstillinger omtaler flere begreper som krever en nærmere beskrivelse. Dels handler det om å tydeliggjøre de begrepsforståelser som er lagt til grunn og dels om å avgrense studien. Undersøkelsens studieobjekt er konsepter og modeller for kartlegginger og sammenstillinger av forskningsresultater. Hva det innebærer konkret er imidlertid ikke helt entydig, det er derfor nødvendig å gjøre noen presiseringer for å ramme inn prosjektet.

Konsepter og modeller - i denne undersøkelsen forstås konsepter som de begreper og begrepsmessige forståelsesrammer som anvendes om den studerte aktiviteten. Med modeller forstås beskrivelser og omtale av organisering av den studerte aktiviteten. Konsepter og modeller kan beskrives uavhengig av hverandre, men ofte føres det en bestemt begrepsmessig terminologi som er tett sammenvevd med eller som utløser en bestemt måte å tenke om aktiviteten på i form av ulike gjennomføringsmodeller.

---

¹ Vetenskapsrådet per. 20.05.14 http://www.vr.se/am11esomradcn/11bildningsvetenskap/skol_forskund_erlagomlskol_forskning

Kartlegging - her er det anlagt en bred forståelse av begrepet kartlegging. Det innebærer i første rekke at det som omtales som kartlegging av de studerte aktørene behandles som det. Det er viktig å understreke at kartlegging brukes om et bredt spekter av studier av forskning i nordisk sammenheng. I engelskspråklig litteratur om forskningssynteser inngår såkalt *research mapping* ofte som en bestemt fase i arbeidet med en systematic review. I slike sammenhenger er en *research mapping* en kartlegging av hva det som finnes av forskning innenfor et bestemt felt. En slik kartlegging krever som regel en helt bestemt metodisk tilnærming. Forskjellen på en systematic review og en systematisk forskningskartlegging er at en systematic review vanligvis presenterer en syntese basert på identifisert primærforskning, mens dette ikke gjelder for en systematisk kartlegging (Gough 2012, se SKOLFORSK delprosjekt I for mer detaljert beskrivelse av forskjeller mellom systematic review og systematisk kartlegging, Levinsson 2015).

Sammenstilling - når det gjelder sammenstilling så er det også her anlagt en bred forståelse som innebærer at det som omtales som en sammenstilling av de studerte aktørene behandles som det. I internasjonal sammenheng kan dette omfatte ulike typer forskningssynteser. Det er imidlertid gjort en avgrensning her i form av at det som karakteriseres som systematiske forskningssammenstillinger og forskningskartlegginger i hovedsak ikke omfattes av dette delprosjektet i og med at det er studert i eget delprosjekt VII og at systematiske forskningskartlegginger er studert i delprosjekt I. Resultatene fra delprosjekt VII og I er presentert i egne delrapporter (Prøitz 2015, Levinsson 2015).

Utgangspunktet for dette prosjektet var å fokusere på ulike former for kartlegging og sammenstilling av forskningsresultater. I løpet av prosjektperioden har det imidlertid blitt klart at det å arbeide evidensbasert på det utdanningsvitenskapelige området ikke bare handler om å kartlegge og sammenstille forskningsresultater. I mange land handler evidensbasering av policy og praksis vel så mye om å sammenstille informasjon og data (Lenihan 2013, OECD 2007, Røvik 2014, Rasmussen 2012). Dette har ført til at studien omfatter modeller og konsepter for kartlegging og sammenstilling av forskning, informasjon og data anvendt som evidens for å informere politikk og praksis.

Mangfoldet av aktører som plasserer sitt arbeid innenfor en mye omtalt evidensbevegelse indikerer at feltet er bredt og i liten grad tydelig avgrenset. Det finnes mange typer av organisasjoner som produserer forskjellige produkter rettet mot ulike målgrupper. Det finnes organisasjoner som avgrenser sin virksomhet til å syntetisere resultater av intervensjonsstudier og effekter, mens andre arbeider ut fra andre typer av forskning, informasjon og data ofte for mer deskriptive formål (Hansen 2014). Dette innebærer at det i denne rapporten er anlagt en bred og eksplorativ inngang til spørsmål om kartlegging og sammenstilling av forskning, informasjon og data for evidensbasert praksis (EBP).

STUDIENS OPPBYGNING OG METODISKE INNRETNING

Prosjektet har en eksplorerende tilnærming og et multimetodisk design. Det tas i bruk flere metoder for en bred undersøkelse av prosjektets problemstillinger, herunder: litteraturgjennomgang, kartlegging av innhold på nettsider, dokumentbasert analyse av kartlegginger og sammenstillinger, samt samtaler med eksperter. Tilnærmingen sikrer et rikt informasjonsgrunnlag og datamateriale. Den sikrer også at de samme temaene berøres gjennom flere innganger og datakilder.

Prosjektet er designet for å svare på problemstillingene via tre innganger organisert i tre faser.

- Fase I består av søk og gjennomgang av internasjonal litteratur som berører temaet evidence based practice (EBP) på det utdanningsvitenskapelige området.
- Fase II består av brede nettsøk for å identifisere aktørers og virksomheters arbeid med kartlegging og sammenstilling av forskning, informasjon og data. Felles for aktørene er at de har plassert seg under fellesbetegnelsen EBP. Samtlige aktører befinner seg utenfor Norden. Det er holdt et stadig fokus på arbeid rettet mot det utdanningsvitenskapelige området og arbeid orientert mot spredning av kunnskap orientert mot politikkutvikling og skolens praksisfelt. Dette fokuset er basert på en forståelse av praksis slik det er beskrevet i SKOLFORSK første delrapport (U2014:2). Der omtales “praktiknær” forskning som forskning for lærere og av lærere. Det vises også til at forskning om lærere ikke kan utelukkes om forskningsresultater viser seg å være av relevans for lærere. I denne fasen inngår også en kartlegging av hvilke konsepter og modeller som brukes i virksomhetenes arbeid slik det presenteres på internett. Det vil si hvordan arbeidet med kartlegginger og sammenstillinger er beskrevet, hvordan sentrale begreper beskrives og operasjonaliseres gjennom arbeidets organisering. Kartleggingen av relevant informasjon på internett utgjør sammen med litteraturgjennomgangen et grunnlag for å identifisere relevante eksempler for videre undersøkelse.
- I fase III er det gjennomført en kvalitativ analyse og beskrivelse av et utvalg typer av kartlegginger og sammenstillinger av forskning, informasjon og data produsert i et utvalg virksomheter. Analysen omfatter en diskusjon av hvilke konsepter og modeller som kan betegne arbeidet, samt hvilket fokus og målgruppe materialet retter seg mot.

Metodisk innretning

I prosjektets første fase er det gjennomført søk etter litteratur som berører temaet evidence based practice (EBP) avgrenset til det utdanningsvitenskapelige området. Hensikten med søkene er å identifisere relevante arbeider som behandler ulike sider ved tematikken. Formålet er også å gjøre seg kjent med den rådende litteraturen og identifisere de problemfelter som diskuteres, aktive forskere og eksperter, samt forskningsmiljøer som arbeider innenfor feltet.

Dokument-basert analyse

Dokumentbaserte analyser generelt kan gjøres ved hjelp av både kvalitative og kvantitative metoder. I denne undersøkelsen er en hovedsakelig kvalitativ tilnærming valgt. Utgangspunktet for dette valget er at materialet, som består av dokumenter presentert på internett og ulike typer av kartlegginger og sammenstillinger, samt annet materiale, er fragmentert og varierer i både form og omfang. Dokumentbaserte analyser kan defineres som en systematisk prosedyre for kritisk gjennomgang eller evaluering av trykkede og elektroniske dokumenter (Bowen 2009). En kvalitativ tilnærming innebærer å studere og fortolke data for å identifisere mening, oppnå forståelse og utvikle empirisk kunnskap. Den analytiske prosedyren består i å identifisere, velge ut, skape mening av og syntetisere data i de studerte dokumentene (Bowen 2009). Dokumentbaserte analyser brukes ofte

sammen med andre kvalitative eller kvantitative metoder, for det formål å triangulere. I denne studien trianguleres de dokumentbaserte analysene med informasjon hentet inn fra samtaler med eksperter på feltet.

Dokumenter kan anvendes i studier for flere ulike formål, for eksempel:

- 1) For å identifisere kontekst
- 2) For å informere den aktuelle studien eller videre studier
- 3) For å supplere en eksisterende kunnskapsbase
- 4) For å spore endring og utvikling
- 5) For å verifisere funn eller underbygge/understøtte annen forskning (Bowen 2009:29)

Formålet med denne studien er i første rekke forankret i punktene 1-3. Det vil si at bruk av analysen i denne sammenheng handler om å identifisere kontekst, å informere studien og supplere eksisterende kunnskap på feltet. Datamaterialet vil imidlertid også kunne bidra til informasjon om endring og utvikling i feltet (4) og understøtte annen forskning (5).

Gjennomføring av dokumentbasert analyse

I det videre gis en beskrivelse av arbeidet med analysen gjennomført i denne undersøkelsen. Kartleggingen av data fra internett og rapporter og annet materiale knyttet til kartlegging og sammenstillinger av forskning, informasjon og data er basert på samme tilnærming. Det er imidlertid noen viktige forskjeller i materialet. Disse blir beskrevet i noen egne punkter under. Analysene som er gjennomført i denne studien omfatter tre steg:

- overflatelesing (skumming av dokumenter)
- nærlesing (grundig undersøkelse av dokumenter)
- fortolkning

Dette er en iterativ prosess som kombinerer elementer fra innholdsanalyse (organisering av informasjon i kategorier relatert til sentrale spørsmål for studien) og tematisk analyse (identifisering av mønstre i datamaterialet og utvikle temaer til kategorier i analysen) (Bowen 2009). Tilnærmingen kan anses som to faser, der det først gjøres en overflatelesing der relevante og meningsfulle tekstpassasjer identifiseres i tråd med definerte kategorier. I andre fase gjennomføres en tematisk analyse med nærlesing av det samme materialet. Dette er en prosess bestående av grundigere og mer fokusert lesing for kategoriutvikling. Fortolkning av materialet er en stadig pågående prosess i dette arbeidet, fra første til andre fase og avslutningsvis når resultatene sammenholdes og oppsummeres. I arbeidet med fortolkning har det vært viktig å identifisere og etablere mening om hvordan materialet bidrar til å besvare undersøkelsens problemstillinger.

Web-basert kartlegging og analyse

De siste to tiår har vært preget av en voksende mengde av elektronisk tilgjengelige dokumenter. Dette utgjør en grunnleggende revolusjon i dokumentarisk materiale til tross for at elektroniske dokumenter gjerne viderefører og inkorporerer kjente elementer fra trykket materiale (McCulloch 2011). I denne undersøkelsen omfatter den web-baserte kartleggingen to fokusområder. Det første fokusområdet for analysen fokuserer på innholdet på nettstedet til et utvalg organisasjoner som produserer kartlegginger og sammenstillinger av forskning, informasjon og data for EBP på det utdanningsvitenskapelige området utenfor Norden. Innholdet på nettstedene anses her som dokumentarisk innhold som underlegges en dokumentbasert analyse. Det andre fokusområdet er rapporter (kartlegginger og sammenstillinger) og annet materiell som organisasjonene produserer. Disse er ofte presentert og lagret i elektronisk søkbare arkiver som er åpne for allmennheten og rapportene er nedlastbare pdf-dokumenter.

Utvalg

En undersøkelse av konsepter og modeller for kartlegging og sammenstillinger av forskning med det formål å informere praksisfeltet innenfor det Utdanningsvitenskapelige området kan vektlegge ulike utvalgsriterier. Det er mulig å ta utgangspunkt i søk etter bestemte rapporter og så identifisere organisasjon. Dette åpner for en utvalgsstrategi der dokumentene styrer utvalget. En annen tilnærming er å ta utgangspunkt i søk etter kjente og ukjente organisasjoner som arbeider med kartlegging og sammenstilling av forskning, informasjon og data for så å identifisere deres produkter for analyse. Blant mangfoldet av virksomheter som arbeider under fellesbetegnelsen EBP er det et klart flertall som er orientert mot politikktutforming. Litteraturgjennomgangen og noen sonderende web-søk tidlig i prosjektperioden tydet på at organisasjoner som i første rekke orienterer seg mot praksis og som er i dialog og kontakt med lærere, skoler og lokale skolemyndigheter arbeider på en annen måte enn organisasjoner som orienterer seg mot policy og politikktutvikling.

Organisasjoner som oppgir å arbeide ut fra en evidensbasert logikk knyttet til praksisfeltet synes å legge til grunn mer helhetlige tilnæringer der kartlegginger og sammenstillinger inngår som en del av en større pakke eller program. Ofte er disse sammensatt av flere elementer, for eksempel hjelp med utforming av statusbeskrivelser, problemdefinerings, veiledning, seminarrekker, kompetanseutviklingstiltak, observasjon og evaluering av praksis og lignende. Kartleggingens og sammenstillingens funksjon og innhold som del av dette arbeidet synes å variere i omfattende grad.

Et annet element i dette delprosjektet med konsekvenser for utvalg er at det skal undersøke eksempler fra både Anglo-Saksiske og ikke-Anglo-Saksiske land. Med utgangspunkt i prosjektets første sonderinger er det gjort en vurdering av at strategisk/formålstjenlig utvalg (purposive sampling) av organisasjoner og deres produkter er det mest hensiktsmessige for denne undersøkelsens formål og rammer (Cohen et.al. 2011). Et strategisk utvalg bestemmes på bakgrunn av forskerens vurderinger av casenes kjennetegn og bestemte karakteristika som er ønskelig for en studie (Cohen et.al. 2011:156). Utvalget er i tillegg gjort ved hjelp av såkalt "snowball sampling" der forskeren bruker sitt sosiale nettverk, informanter og kontakter for å komme i kontakt med relevante individer eller grupper.

Det strategiske utvalget som er gjort i denne sammenheng er basert på følgende kriterier: praksisorientering, Anglo-Saksiske og ikke Anglo-Saksiske organisasjoner og produksjon av kartlegginger og/eller sammenstillinger av forskning, informasjon og data for praksis innenfor det utdanningsvitenskapelige området.

Det er også gjort vurderinger av utvalg basert på informanters omtale av ulike organisasjoner og presentasjoner på konferanser (eksempelvis EIPPEE congress 2014 og Campbell Collaboration Colloquim 2014).

Andre kilder for valg av eksempler baserer seg på resultater fra OECDs studie fra 2007, sluttrapport fra EUs EPIIEE-prosjekt (Gough m.fl. 2011) og en studie av internasjonale tilnæringer til EBP på det samfunnspolitiske området (Lenihan 2013). Med utgangspunkt i disse studiene er det i dette prosjektet lagt til grunn noen overordnede kriterier for utvalg av eksempler innenfor tre geografisk definerte områder: 1) Anglo-Saksiske eksempler, 2) eksempler fra kontinental Europa og 3) internasjonalt eksempel. Utvalget av eksempler er ikke gjort med ambisjon om å gi et dekkende bilde, men peke ut eksempler som kan illustrere på variasjonsbredden i arbeid under fellesbetegnelsen EBP og det mangfold av produkter som stammer fra dette arbeidet. Under følger en oversikt over de virksomhetene som er en del av utvalget for denne studien kategorisert etter land, type organisasjon og deres målgrupper.

Det er som nevnt i denne undersøkelsen gjort et valg om å ikke fastlegge hva en kartlegging eller en sammenstilling er. Dette valget er gjort ut fra den eksplorative tilnærmingen som delprosjektet har om å identifisere ulike konsepter og modeller. Det de studerte aktørene omtaler som en kartlegging eller en sammenstilling er behandlet som det. Dette innebærer at prosjektet ikke er en studie av systematiske forskningskartlegginger eller forskningssammenstillinger. I SKOLFORSK delprosjekt VII om systematiske forskningssammenstillinger (Prøitz 2015) og delprosjekt I Konsepter og modeller for systematiske kartlegginger i Norden (Levinsson 2015) finnes det mer detaljerte redegjørelser av karakteristika for systematiske forskningssynteser og konsepter og modeller for systematiske kartlegginger.

Tabell 1. Utvalg EBP-virksomheter

Organisasjon	Land	Type organisasjon	Målgruppe
Cenret for the use of research & evidence in education, CUREE	England	Frittstående non-profit organisasjon	Praksisfelt skole skoleledelse og skolemyndigheter
Iterative Best Synthesis Programme (BES)	New Zealand	Statlig program innenfor utdanningsministeriet	Praksisfelt skole, skoleledelse og skolemyndigheter
Swiss coordinating centre for research in education	Sveits	Statlig initiativ, senter for formidling av forskning til praksis	Policy og skolens praksisfelt
WZB Berlin Social Science Center	Tyskland	Frittstående forskningsinstitutt, medlem av Leibniz-Association	Policy og eksperter
German institute for international Educational Research (DIPF)	Tyskland	Nasjonalt institutt, medlem av Leibniz-Association	Policy og praksis
The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)	Internasjonal	Internasjonal medlemsorganisasjon	Policy

Allmennvitenskapelige prinsipper for forskning

I arbeid med systematiske forskningssammenstillinger og systematiske forskningskartlegginger står metodiske prosedyrer og dokumentasjon svært sentralt. Dette innebærer blant annet standardisering av metoder, faser og prosedyrer, systematikk i koding og analyse, dokumentasjon for transparens, eksplisitte søkestrategier og kriteriebruk. I noen tilfeller anses også brukerinvolvering for sikring av relevans og anvendelse av resultater som en viktig del av studienes kvalitet. Dette er i hovedsak velkjente allmennvitenskapelige prinsipper for kvantitativt forskningsarbeid spesielt, men også dels for kvalitativ forskning. I dette delprosjektet tas det ikke sikte på å vurdere kvalitet, men å identifisere hvordan kvalitet i arbeidet med kartlegginger og sammenstillinger beskrives og ivaretas. Dette innebærer at det er satt et fokus på hvordan kvalitet vektlegges og ivaretas og hvilke kvalitetssikringsprosedyrer som beskrives.

EVIDENSBASERT POLITIKK OG PRAKSIS

Etterspørselen etter sammenstillinger av forskningsresultater og et økt fokus på evidens i politikk og praksis generelt har forankring i flere samfunnsmessige endringer (Bhatti m.fl. 2006, Levinsson 2013, OECD 2007). Dels handler det om økt produksjon av kunnskap og tilgjengelighet til forskning, informasjon og data i en digitalisert og global verden. Dels handler det om en sterk tro på kunnskap og evidens som det beste beslutningsgrunnlaget for politikktutvikling og praksis innenfor de fleste samfunnsområder (Bhatti m.fl. 2006, OECD 2007).

I OECD-prosjektet *Evidence-based Policy Research in Education* vises det til at 2000-tallets fokus på evidens innenfor utdanningsområdet skyldes flere sentrale faktorer:

- *a greater concern with student achievement outcomes;*
- *a related explosion of available evidence due to a greater emphasis on testing and assessment;*
- *more explicit and vocal dissatisfaction with education systems, nationally and locally;*
- *increased access to information via the Internet and other technologies; and*
- *resulting changes in policy decision-making. These are accentuated by broader issues to do with the perceived legitimacy of policy-making in general (OECD 2007:9).*

Faktorene ses i sammenheng med at de fleste OECD-land har etablert systemer for desentralisert beslutningstaking innenfor utdanningsområdet, noe som gir mer ansvar til lokale myndigheter. I en situasjon med mer informasjon, mindre kvalitetskontroll, en generelt mer informert offentlighet og flere nivåer for politikktutvikling får evidensbasert kunnskap og informasjon en fremhevet rolle. Evidensbasert informasjon og kunnskap slik det er beskrevet i OECD-rapporten omfatter forskningssammenstillinger, nasjonale systemer for registrering og bruk av data (spesielt om elevers læringsresultater), samt arbeid for å skape et tettere forhold mellom forskning og praksis, inkludert utvikling av forskningspolitiske strategier forankret i evidens om praksisfeltet og praksisfeltets behov. OECD anlegger således et vidtfavnende evidensbegrep.

Evidens som masteride

Sammen med begreper som kvalitet, ledelse og accountability er evidensbasert praksis (EBP) karakterisert som en av vår samtids typiske masterideer på utdanningsområdet (Røvik m.fl. 2014). En masteride beskrives ut fra fem karakteristiske kjennetegn: den har stor utbredelse, uklart opphav, den er selvbegrunnet, reformutløsende og eklektisk. Særlig kjennetegnes masterideer av en veldig spredningskraft ved at de preger diskusjoner i store deler av verden og i mange typer av organisasjoner. Et annet vesentlig kjennetegn er at det er vanskelig å peke ut masterideers opphav i og med at de inngår som i diskusjoner som foregår parallellt i tid på mange områder og involverer ulike typer av aktører. Masterideer har ofte sitt opphav i fortellinger med flere opphavsmenn, bakgrunner og historikk. Røvik m.fl. (2014) peker også på at masterideer ofte blir tatt for gitt og kan synes å fungere selvbegrunnet, noe som indikerer at de er blitt institusjonalisert. Dette innebærer også at det kan være vanskelig å argumentere mot en masteride og (for eksempel hvordan argumentere mot kunnskapsbegrunnet beslutningstaking?). Masterideer er også kjennetegnet av ofte å være reformutløsende, det vil si at ideene har kraft til å drive frem reformaktivitet i organisasjoner fordi de fokuserer på tidstypiske problemer og setter fokus på bestemte problembeskrivelser. Masterideenes femte kjennetegn er at de gir atskillige frihetsgrader for lokale tilpasninger gjennom å være fleksible og uten fast definerte, standardiserte oppskrifter. Dette innebærer at det kan oppstå ulike fortolkninger og transformasjoner av masterideer over tid (Røvik m.fl. 2014).

Når det gjelder evidensbasert praksis som masteride så anses den å være forankret i begrepet evidens definert ”...som den kunnskap som produseres når det gjøres systematic review av eksisterende forskning om hvordan bestemte intervensjoner virker” (Røvik m.fl. 2014:67). Evidensbasert praksis knyttes i denne sammenheng til Cochranes arbeid på det medisinske området på 1970 tallet, oppblomstringen av bruk av randomiserte eksperimentstudier (RCT) og metodens spredning til andre fagfelt inkludert det utdanningsvitenskapelige.

Samtidig pekes det på at evidensbegrepet er tvetydig, åpent for ulike tolkninger og betydninger i ulike fagfelt, og at det er forskjeller mellom et vitenskapelig evidensbegrep og praktikerens oppfatninger om evidens (Hansen og Rieper 2009, Thomas 2004, Eurat 2004).

Spredningen av evidensbasert praksis som masteride beskrives som omfattende og blir i dag karakterisert som en bevegelse (Røvik m.fl. 2014, Hansen og Rieper 2009). Denne spredningskraften er forklart med hvordan evidensbevegelsen legitimeres gjennom argumenter om behov for vitenskapeliggjøring og spesielt den naturfaglige logikk som EBP er forankret i. Røvik m.fl. (2014) peker på at evidensbevegelsens forankring i et rasjonalistisk sannhetsideal gjennom dokumentasjon av hva som virker på tvers av kontekster og vektlegging av en universell og generaliserende ambisjon er naturlig for mye medisinsk forskning og praksis. Det er imidlertid grunn til å problematisere dette når det er snakk om pedagogiske tiltak iverksatt i ulike skoler i ulike kontekster. Evidensbevegelsen har også nettopp fått kritikk for ikke å ivareta betydningen av kontekstuell variasjon (Biesta 2007, Hammersley 2001, Clegg 2005, Hansen 2014). Debatten om hva som teller som evidens og hvilket kunnskapsgrunnlag som bør ligge til grunn for utvikling av policy og praksis i utdanning og skole er et sentralt spørsmål. Dette er også spørsmål som i høy grad angår bruk av forskningsbasert, informasjonsbasert og databasert kunnskap og hvordan slik kunnskap kan spres, være til nytte og eventuelt bli en integrert del av både policy og praksis.

Forholdet mellom forskning og praksis

Det fremgår av det beskrevne overfor at det i dag er en høy forventning om at vitenskapelig fundert kunnskap, informasjon og data skal tas i bruk i skole og i utdanningspolitikk. Det fremgår også av oppdraget fra den svenske regeringen at spørsmål om hvordan forskningsresultater spres til praksis er en viktig del av SKOLFORSK-prosjektet. Samtidig er det anerkjent at det ikke er en enkel oppgave å bygge bro over den såkalte teori-praksis kløften (Nutley m. fl. 2008). Forholdet mellom forskning og praksis og problemstillinger om bruk av forskning i praksis både som grunnlag for politikktutforming på utdanningsområdet og i skole er grundig diskutert i faglitteraturen (Nutley m.fl. 2008). I det videre presenteres noen perspektiver på forholdet mellom forskning og praksis og noen modeller for bruk av forskning.

I en artikkel fra 2010 diskuterer Rasmussen og Holm hvordan lærerutdanninger kan forholde seg til forskning. De tar utgangspunkt i fire perspektiver for forholdet mellom forskning og praksis:

- Det lineære overføringsperspektivet (the linear pipeline approach)
- Mode-2 forskningsperspektivet (the mode-2 research approach)
- Grensedragningsperspektivet (the boundary work approach)
- Strukturell sammenkobling-perspektivet (the structural coupling approach) (egen oversettelse)

Det første, sannsynligvis mest kjente og brukte men også mest kritiserte perspektivet, *det lineære overføringsperspektivet*, er basert på ideer om at forskningsresultater kan overføres direkte fra forskning til praksis. Forholdet har likhetstrekk med den tradisjonelle kommunikasjonsmodellen der et budskap sendes av en sender og blir mottatt av en mottaker (Rasmussen og Holm 2010). Kritikken mot dette perspektivet er for eksempel at forskere publiserer sine resultater i tidsskrifter som praktikere sjelden eller aldri leser, og at forskning er fragmentert, politisert, irrelevant og distansert fra praksis. Forskningen kan ha verdi for praksis, men det skjer sjelden uten at den er bearbeidet og oversatt slik at den blir anvendelig for praktikere.

Det andre perspektivet, *Mode-2 forskningsperspektivet*, er basert på Gibbons m.fl. (1994) argument om at det er behov for en annen type forskning enn den tradisjonelle vitenskapelige kunnskapsproduksjonen (Mode-1 forskning) i dagens samfunn. Argumentet er at praktikere har behov for forskning basert på andre kriterier enn tradisjonelle Mode-1 kriterier. Mode-2 forskning har likhetstrekk med aksjonsforskning og vektlegger løsninger på problemer i ulike praksiskontekster. I denne sammenheng er forskningens hovedoppgave å være anvendbar for praktikere ved å finne løsninger fremfor å finne ny kunnskap. Kriteriet for å ha lykket med Mode-2 forskning er utvikling av sosialt robust kunnskap fremfor reliabel sann kunnskap. Mode-2 forskningen anses å være bedre enn Mode-1 forskning for praksis, fordi den kan imøtekomme praksisfeltets behov gjennom sitt fokus på praksisfeltets problemer og løsninger som virker. Rasmussen og Holm (2010) avviser imidlertid at

Mode-2 er et konkurrerende paradigme til tradisjonell Mode-1 forskning. De anser det som mer hensiktsmessig å se på Mode-2 forskning som et kompletterende paradigme til Mode-1 forskning og at de to bidrar til kunnskapsproduksjon på *ulike* - men *like* viktige måter.

Det tredje perspektivet, *grensedragningsperspektivet*, tar sitt utgangspunkt i grensedragningen mellom det vitenskapelige og det ikke-vitenskapelige slik det diskuteres av Gieryn (1995). Perspektivet problematiserer grensedragningen mellom vitenskapelige og andre former for kunnskapsproduksjon og hevder at det ikke finnes noen universelle prinsipper for hvor grensene går. Perspektivet åpner for å fokusere på hva forskere gjør i forhold til slike grensedragninger og se på forskning på lik linje med andre avgrensede felt som politikk, religion, økonomi og utdanning. I denne sammenheng blir spørsmål om "hvor forskning skjer" mer relevant enn spørsmål om "hva er forskning" og "hvem er en forsker". Rasmussen og Holm (2010) foreslår på dette grunnlag at grensedragningene mellom utdanningsforskning og praksis kan ses på som en forhandlingssone (trading zone) for relasjoner, interaksjoner og oversettelse, samt anerkjennelse av andre områders kjennetegn. I sonen kan ulike former for relasjoner utspille seg, for eksempel forsvar av grensedragninger for å skille og markere forskjeller mellom kunnskapsområder (boundary work) eller bestrebelser på å fremme overføring av kunnskap mellom kontekster, felter eller nettverk (boundary spanning). En tredje form for relasjon beskriver individer som både arbeider i vitenskapelig praksis og med bruk av vitenskapelig kunnskap (role hybrids). Rasmussen og Holm (2010) eksemplifiserer hybrid rollen med lærerutdannere som befinner seg i skjæringspunktet mellom utdanningsteori og utdanningspraksis. De viser også til at samtlige tre typer av relasjoner handler om ulike måter å oversette kunnskap på fra et felt til et annet. Et annet eksempel er utviklingen av ulike typer av organisasjoner som for eksempel Cochrane Centre, EPPI-centre og Dansk Clearinghouse for Utdanningsforskning, som utgjør et nytt og medierende lag av oversettere innenfor utdanningsområdet.

Det fjerde perspektivet, strukturell sammenkobling, beskriver relasjonene mellom systemer og system til system-forhold. Perspektivet beskriver hvordan et system forholder seg til sine omgivelser og samtidig forsøker å opprettholde sin uavhengighet i forhold til omkringliggende systemer. Et relevant eksempel på dette er diskusjoner i pedagogisk om lærere som brukere og/eller deltakere i forskning, versus lærere som forskere og hva dette innebærer for oppfatninger om lærerprofesjonalitet. Den strukturelle koblingen kan ses gjennom hva et system velger å forholde seg til og ikke. Koblingen handler i første rekke om forventninger og en vektlegging av kommunikasjon framfor handling (Rasmussen og Holm 2010). Det betyr at det er ikke hvor forskning har skjedd som definerer hvorvidt den er vitenskapelig eller ikke, men hvorvidt den passer med hva som oppfattes som sant og falskt i kommunikasjonen mellom systemene. Hvordan dette skjer avhenger til enhver tid av hvilke forventninger samfunnet arbeider ut fra. Rasmussen og Holm (2010) hevder for eksempel at dagens forventningsstruktur for kobling mellom utdanningsforskning og utdanningspolitikk er læringsutbytte og elevresultater. De beskriver en strukturell kobling der det vitenskapelige systemet observerer at det politiske systemet forventer bedre læringsutbytte og svarer ved å forske på hvordan forventningen kan oppnås. På sin side avgrenser det politiske systemet sin oppmerksomhet til forskningsresultater som først og fremst kan imøtekomme denne forventningen. Til tross for denne koblingen er det likevel ikke gitt at det politiske systemet forstår forskningens resultater på samme måte som det vitenskapelige systemet eller at det følger forskningsbaserte råd. Dette skjer blant annet fordi politiske systemer konstruerer løsninger på utdanningsproblemer basert på flere kilder og ikke bare på forskningsbasert kunnskap (Rasmussen og Holm 2010).

En annen måte å se på forholdet mellom forskning og praksis, som dels overlapper med de fire perspektivene presentert over, er beskrevet av Nutley m.fl. (2008). Her beskrives to perspektiver som kontrasterer ulike forståelser av hvordan bruk av forskning kan skje i et rasjonelt-lineært perspektiv (the rational-linear perspective) og et mer interaktivt perspektiv (interactiv perspective) (Nutley m.fl. 2008). Det første perspektivet forutsetter en en-dimensjonal bevegelse fra forskning til implementeringen av forskningsbaserte anbefalinger i praksis og samsvarer med det lineære overføringsperspektivet presentert overfor. Det andre perspektivet vektlegger behovet for å tilpasse og forme forskningsfunn i forhold til ulike kontekster og praksisproblemer. De tre øvrige perspektivene presentert overfor har alle trekk som i varierende grad kan anses å samsvare med det interaktive perspektivet. Samtidig har det interaktive perspektivet slik det presenteres av Nutley m.fl. (2008) en tydeligere og mer direkte uttalt kobling til skole som praksisfelt. Det første perspektivet er kritisert for å være

hyper-rasjonelt fordi det ikke tar i betraktning forskningens problematiserende natur. Det er også kritisert for å forutsette at økt spredning av forskning vil føre til at praktikere i økende grad bruker forskning. Perspektivet er også kritisert for at det kan føre til fornektelse og delegitimering av andre former for kunnskap, for eksempel lokal, spesifikk eller mer tilfeldige typer av kunnskap. Det interaktive perspektivet retter oppmerksomheten mot det dynamiske og uforutsigbare ved forskning i bruk (Nutley m.fl. 2008, Nutley 2007). Dette perspektivet har imidlertid også blitt kritisert, for eksempel angående nødvendigheten av stadig pågående dialog mellom forskere og praktikere som ikke tar hensyn til praktiske problemstillinger om tidsbegrensinger og andre hindringer for slik interaksjon. Det er også stilt spørsmål om hvorvidt anbefalinger for bruk av forskning basert på mindre prosjekter kan fungere i større og mer allmenne sammenhenger.

I et forsøk på å bringe diskusjonen om de to kontrasterende perspektivene videre har Nutley m.fl. (2008) kombinert perspektivene med tre modeller for utvikling av forskningsinformert praksis observert i studier av sosialt arbeid (se tabell 2).

Table 2. A matrix of research use perspectives and models

Models of research use	Perspectives on research use	
	Rational-linear	Interactive
Research-based practitioner	Dissemination of research findings to front-line practitioners. Enabling front-line practitioners to access and appraise research findings	Active interpretation of findings in local context. Possibility of adaptation as research knowledge is brought together with client preferences and practitioner experiences and expertise
Embedded research model	Research findings translated into guidelines, protocols and tools by one or more of researchers, policy makers, regulators, service managers and other intermediaries. Use of dissemination and regulation to ensure adoption of research-based guidance, protocols and tools.	Interactive relationship between researchers, managers and practitioners in the development of research-based guidance, protocols and tools. Local discussion and adaptation of research-based guidelines, especially where these have advisory status.
Organisational excellence model	'First stage' transfer/ dissemination of findings from existing research to local settings. Internal (to the organisation) rational-linear processes where local research and evaluation is undertaken by a group of 'expert' staff and disseminated to others within the organisation	Research findings interpreted and adapted collectively in local context. Local experimentation, evaluation and practice development based on research. Ongoing partnerships between service delivery organisations and researchers.

Tabell 2. Perspektiver på og modeller for bruk av forskning (Nutley 2008)

De tre modellene beskriver hvordan forskning kan tas i bruk i praksis avhengig av hvordan forskning formidles og spres og hvilke roller praktikere kan tenkes å ha i dette arbeidet:

- Forskningsbasert praktikk modell (research-based practitioner): legger til grunn at den individuelle praktiker har ansvar for å identifisere og holde seg oppdatert på forskningen på feltet. Praktikere må sikres tilgang til kvalitetsmessig god forskning og utvikle evne til å kritisk vurdere forskning.
- Forskningsforankret modell (embedded research model): forskning er integrert i systemer, prosesser og standarder gjennom krav, inspeksjoner, rammeverk, nasjonal og lokal policy, prosedyrer og verktøy. Praktikere er sjelden i direkte kontakt med forskning, kunnskap er overført til praksis gjennom ulike medierende funksjoner.
- Organisasjonsforankret modell (organisational excellence model): forskning anvendes i organisasjonens utviklingsstruktur, prosesser og kultur. Forskning er en naturlig del av den lokale eksperimenteringen, evaluering og utvikling. Organisasjonen samarbeider med universiteter og andre forskningsinstitusjoner (Nutley m.fl. 2008, egen oversettelse)

Ved å kombinere de to perspektivene på bruk av forskning med de tre modellene for bruk av forskning synliggjør hvordan bruk av forskning innenfor det rasjonelle-lineære perspektivet og det interaktive perspektivet tar ulike former. Kombinasjonen viser også hvordan ingen av dem er gjensidig utelukkende og at skillelinjene mellom dem er uklare og mindre definitive.

Disse betraktningene handler blant annet om i hvilken grad forskning er orientert mot problemstillinger og temaer som kan føre frem mot løsninger på praksisrelaterte behov. Kartlegginger og sammenstillinger har gjerne som formål å oppsummere og gi oversikt over kunnskap for å forenkle. Samtidig er det verdt å merke seg hvordan behovet for og betydningen av oversettelse gjennomgående vektlegges i det foregående. Det er altså ikke gitt at eksistensen av kartlegginger eller sammenstillinger av kunnskap uansett form bidrar til økt bruk av kunnskap. Sentralt i dette står spørsmål om hvordan oversettelse kan bidra til å gjøre forskning tilgjengelig og anvendelig for praksis.

Oversettelse – et translasjonsteoretisk perspektiv

For noen nærmere betraktninger om oversettelse av kunnskap er det her hentet inspirasjon fra translasjonsteori først og fremst brukt i studier av reformer på det utdanningsvitenskapelige feltet. Det translasjonsteoretiske perspektivet springer ut av forskning om spredning av praksiser og ideer forstått som oversettelse innenfor organisasjonsteori (Røvik m.fl. 2014). Perspektivet beskriver hvordan ideer spres som følge av at aktører mottar og forholder seg aktivt til ideer gir den ny spredningskraft. Aktørene bidrar til spredning gjennom bearbeiding og oversettelse. I følge Røvik m.fl. (2014) foregår oversettelse av ideer på skolefeltet av flere aktører (lærere, skoleledere, konsulenter, forsker, byråkrati og administrasjon) i form av oversettelseskjeder. Oversettelser skjer både fra dem som sender ut en ide og av dem som mottar ideen når den kontekstualiseres og praktiseres. Hvordan dette skjer kan avhenge av hvilke oversettelsesmoduser som anlegges for kunnskapsspredning.

Det translasjonsteoretiske perspektivet omfatter tre former for oversettelsesmoduser for ønsket kunnskapsøverføring. Den første oversettelsesmodusen handler om å gjenskape praksis fra en organisasjon til en annen så likt som mulig i form av kopiering og kalles *reproduserende modus*. Den andre omtales som *modifiserende modus*, og karakteriseres som en mer pragmatisk tilnærming der ambisjonen er å gjenskape andres praksiser, men med en erkjennelse om at det krever tilpasninger til egen organisasjon. Tilpasningen i dette moduset skjer ved at elementer fra praksiser man ønsker å etterlikne legges til (adding), og at andre elementer man ikke ønsker legges bort (fratrekking). Det tredje moduset omtales som det *radikale*, der ambisjonen ikke er å kopiere, men bruke informasjon om andre praksiser som inspirasjon for utvikling av egen praksis, karakterisert som omvandling (Røvik m.fl. 2014). Sentralt i denne tenkningen om reformimplementering står spørsmål om aktørenes translatorkompetanse. Blant annet fremheves spørsmål om hvilket kunnskapsgrunnlag oversettere har om kontekster det oversettes fra og til, og hva slags modus det kan være hensiktsmessig å anlegge i en oversettelsesprosess. Dette er spørsmål som også synes å være høyst relevante i denne sammenheng.

Brobygging mellom forskning og praksis

En strategi for brobygging mellom forskere/forskning, politikere, lærere og skoleledere for sikring av evidensbaserte prosesser er å utvikle og/eller ta i bruk meglerorganisasjoner. Det er tidligere i dette kapitlet pekt på at denne typen organisasjoner kan anses som en nytt lag av oversettere som befinner seg på grensen mellom forskning og praksis (Rasmussen og Holm 2010). Dette er organisasjoner som befinner seg mellom forskning og politikk og som arbeider med å spre forskning, informasjon og kunnskap. Organisasjonene kan ta ulike former, noen utvikles for eksempel innenfor et departement for å arbeide i skjæringspunktet mellom forskning og politikk, evaluere forslag til tiltak og endringer og evaluere implementering av programmer og ny politikk. Andre organisasjoner har et bredere fokus og samarbeider med forskere i stort for å styrke forskningens relevans og fokus. Den siste typen meglerorganisasjoner har vært mest vanlig i Anglo-Saksiske land, men er nå i ferd med å bli mer vanlig også på kontinental Europa (OECD 2007). Eksempler på ulike typer meglerorganisasjoner er EPPI-senteret i England, BES på New Zealand, Dansk Clearinghouse i Danmark og Kunnskapscenteret for utdanning i Norge. Utformingen av et nytt "Skolforskningsinstitutt" i Sverige, vil kunne inngå i en slik liste av meglerorganisasjoner. Eksempelene illustrerer hvor ulike slike meglerorganisasjoner kan være både med tanke på organisasjonsform, arbeidsfelt, metode og fokus. I en studie av meglerorganisasjoner som arbeider med evidens på det samfunnspolitiske feltet har Lenihan (2013) beskrevet 6 typer av aktører (se Tabell 3.).

Samlet sett innebærer dette at arbeidet for evidensbasert beslutningstaking og praksis skjer i et mangfold av typer av organisasjoner. I denne sammenhengen blir det satt fokus på hvordan slike organisasjoner oppgir å arbeide med sammenstilling av forskning, informasjon og kunnskap rettet mot utvikling av praksis og politikk avgrenset til det utdanningsvitenskapelige området. En sannsynlig antakelse er at arbeidsmåter og produkter som utarbeides vil kunne ses i sammenheng med meglerorganisasjoners form og rolleforståelse.

Tabell 3. Typologi over meglerorganisasjoner Lenihan (2013) (egen oversettelse)

Typologi meglerorganisasjoner	
Evidensbasert praksis nettverk	Har ofte et internasjonalt fokus Er ofte lokalisert ved et universitet eller som del av en privat organisasjon Finansiering fra flere kilder
Forskningsinstitutt/-senter	Er ofte koblet til en avdeling ved et universitet eller opptre som uavhengig tenketank eller som et tenketank initiativ Finansiering fra flere kilder
Private grupperinger	Omfatter grupper som innehar kontrakt med myndigheter om å evaluere politikk eller enkelt intervensjoner Enkelte er opprinnelig etablert av offentlige myndigheter Finansiering er som regel kontraktsbasert
Stiftelser	Har ofte stor grad av uavhengighet
(Inter)governmentale enheter	Omfatter interne forskningsgrupper som har som målsetting å skaffe til veie evidens og evalueringer av politikk
Hybrider og partnerskap	Omfatter offentlig og private partnerskap eller partnerskapsinitiativer

Kort om arbeid med evidens i Europa

Interessen for evidensbasert politikk og -praksis de senere år fremgår tydelig i en rekke nasjonale forskningsstrategiske dokumenter, men også i overnasjonale og internasjonale strategierklæringer som for eksempel i EU og OECD.

Et eksempel på dette finnes i et større internasjonalt prosjekt ledet av The Evidence for Policy and Practice Information and Co-ordinating Centre (EPPI-Centre) ved Institute of Education, University of London finansiert av EU. Prosjektets formål var å utvikle mekanismer for kunnskapsmegling på utdanningsområdet og å styrke forholdet mellom forskning, politikk og praksis (Gough m.fl. 2011). I følge prosjektets sluttrapport

bidro The Evidence Informed Policy in education in Europe project (EIPPEE) til å avdekke og utveksle informasjon om mekanismer for megling og skaffe til veie konkrete verktøy for diskusjon og analyse av slik informasjon.

I prosjektet rapport skilles det mellom evidensinformert politikk definert som en tilnærming som: "...helps people make well informed decisions about policies, programmes and projects by putting the best available evidence at the heart of policy development and implementation" (Davies 1999) og meningsbasert policy. Meningsbasert policy er basert på selektiv bruk av evidens som resultater fra en enkelt-studie og/eller individers eller grupperes verdimeslige betraktninger (Gough m.fl. 2011). Med utgangspunkt i at evidens bare er ett blant flere kilder for politikktutvikling og at beslutningstaking i seg selv er politisk valgte forskerne i prosjektet å bruke begrepet *evidensinformert* fremfor *evidensbasert* policy i prosjektet. Det vises samtidig til at det er liten enighet om hva evidensinformert policy betyr i praksis og at dette henger sammen med at hva som anses å være evidens er omfattende og dynamisk og kan inkludere ekspertkunnskap, publisert forskning, statistikk, konsultasjon med interessegrupper, evaluering av politikk, internett, økonomisk og statistisk modellering (Nutley m.fl. 2003, Gough m.fl. 2011).

I prosjektet ble det blant annet gjennomført en spørreundersøkelse om hvilke initiativ, strategier, prosesser, og ressurser som er i bruk for å understøtte bruk av evidens i Europa. Et sentralt funn i kartleggingen av aktiviteter viste at en overveiende andel av 269 identifiserte eksempler, på å koble forskning og politikktutvikling tettere sammen i Europa, foregikk 75 % av disse i Storbritannia blant 30 land. Undersøkelsen viste også at en stor andel av de registrerte aktivitetene dreide seg om produksjon av forskning og kommunikasjon av forskning, mens det i langt mindre grad ble identifisert aktiviteter knyttet til mediering av evidens (for eksempel i form av meglerorganisasjoner) (Gough m.fl. 2011). Generelt viste også undersøkelsen at oppmerksomheten om forskningsbasert evidens og igangsettelse av tiltak for sterkere koblinger mellom forskning og politikk først og fremst har skjedd de siste 15 år.

Studien viser at arbeidet med evidens i Europa har en tung Anglo-Saksisk slagside. Den viser også at arbeidet er kjennetegnet av stor variasjonsbredde og at det på mange måter handler mest om å finansiere primærforskning og spre resultater av slik forskning. Studien viser også at det i Europa anlegges en bred forståelse av evidens som inkluderer både forskning, informasjon og data. Dette er funn som samsvarer med andre kartlegginger av evidensbaserte aktiviteter i Europa og internasjonalt (Lenihan 2013, OECD 2007). Studien gir i så måte retning for fokuset i dette prosjektet som i utgangspunktet var avgrenset til kartlegging og sammenstillinger av forskning. EIPPEE-prosjektets sluttrapport tyder på at det er hensiktsmessig å utgå fra et bredere evidensbegrep der også sammenstilling av informasjon og data. En slik tilnærming gir også grunnlag for å ivareta et europeisk perspektiv i denne studien av modeller og konsepter for kunnskapssammenstillinger og kunnskapskartlegginger.

Forskningssynteser og systematiske kartlegginger

Flere av meglerorganisasjonene beskrevet over arbeider spesielt med forskningssammenstillinger for synteseutvikling basert på resultater fra tidligere forskning (primærforskning). SKOLFORSK omfatter to andre prosjekter som ivaretar dette feltet spesielt (delprosjekt I Konsepter og modeller for systematiske kartlegginger i Norden, Levinsson 2015 og delprosjekt VII Metoder for systematiske forskningssammenstillinger, Prøitz 2015). Det synes likevel nødvendig å kort redegjøre for noen av de rådende betraktningene på dette feltet for å kunne plassere materialet i denne studien i forhold til dominerende metodisk tenkning på feltet.

Det finnes i dag et etablert forskningsfelt som studerer primærforskning med det mål å kartlegge og/eller syntetisere allerede eksisterende forskning innenfor et bestemt tema (systematic review). Hensikten er å etablere en solid base for evidens først og fremst om hva som virker i ulike sammenhenger. Inntil nylig var betegnelsen systematic review forbeholdt studier av primærforskning der effektivitet av intervensjoner i kontrollgruppe eksperimenter ble vurdert (Gough 2013). I dag blir en slik tilnærming beskrevet som for smal. Feltet har gjennomgått og gjennomgår stadig metodisk utvikling og en systematic review vil kunne variere når det gjelder spørsmålsstillinger, teoretiske og ideologiske forventninger, generell metodisk tilnærming, prosedyrer og krav, reviewens komponenter samt reviewens bredde og dybde (Gough 2012). Litteratur på feltet beskriver et mangfold av typer av systematiske forskningssammenstillinger, for eksempel narrativ-review og

tradisjonell-review, meta-analyse, best evidens-syntese, meta-etnografi, konseptuell-syntese, realistisk-syntese, kritisk-syntese, rapid-review, scoping-review, expert-review og state of the art-review (Davies 2000, Bhatti m.fl. 2006, Petticrew & Roberts 2006, Gough m.fl. 2012). Formene for forskningssammenstillinger presentert i litteraturen reflekterer tradisjonelle skillelinjer kjent fra all forskning, for eksempel mellom kvantitative og kvalitative forskningsdesign. De reflekterer også feltets metodiske utvikling over en relativt kort tidsperiode de siste 15 år. Det er hevdet at dette mangfoldet av former for reviews har medført begrepsmessig og terminologisk uklarhet, noe som gjør feltet uoversiktlig og vanskelig å beskrive (Gough 2012a, 2012b).

Gough m.fl. (2012) har for å bøte på dette forsøkt å beskrive variasjonen i forskningsreviews ut fra to hoveddistinksjoner - aggregativ og konfigurativ review. De foreslår at mangfoldet av reviews kan kategoriseres over et spektrum som strekker seg fra aggregerende synteser der resultater fra primærstudier legges sammen kumulativt, til synteser som har som mål å konfigurere, det vil si organisere funn fra studier i mønstre (Gough et al. 2012). Aggregative synteser svarer ofte på strengt spesifiserte spørsmål ved å anvende kvantitative forhåndsbestemte metoder for å teste teori ved hjelp av empiriske observasjoner (deduksjon). Konfigurative tilnærminger stiller mer åpne spørsmål som besvares ved hjelp av kvalitative data og mer fortolkende metoder som fokuserer på spørsmål om erfaringer og mening for genereing og utforsking av teori (induksjon). Gough et al. (2012) viser til at reviews ofte inkluderer noe aggregering og noe konfigurering. I tillegg vil synteser også kunne variere når det gjelder omfang, studiens bredde og dybde, tidsrom for gjennomføring, samt i forhold til forskerens epistemologiske ståsted (Gough et al. 2012).

I denne rapporten blir som nevnt flere former for kartlegginger og sammenstillinger av kunnskap undersøkt. Dette innebærer at grad av systematikk vil variere. Noen av eksemplene presentert her vil falle inn under typologiene som er beskrevet, mens andre som ikke gjør det har utviklet andre og egne former for systematikk.

De presenterte tankemodellene om forholdet mellom forskning og praksis, perspektiver på oversettelsesmoduser og spørsmål om translatørkompetanse samt begrepsparet aggregativ og konfigurativ forskningssammenstilling gir noen begrepsmessig og analytiske kategorier for diskusjon av materialet i denne rapporten.

EKSEMPLER PÅ KARTLEGGINGER OG SAMMENSTILLINGER

I dette kapitlet presenteres noen eksempler på kartlegginger og sammenstillinger av forskning, informasjon og data slik det arbeides med disse i et utvalg virksomheter utenfor Norden. Eksempelene varierer med tanke på hvilke målgrupper de er orientert mot. Noen arbeider med sammenstilling av forskning, informasjon og data for å informere policy på det utdanningsvitenskapelige området. Andre arbeider for spredning og bruk av evidens i skolens praksisfelt. Atter andre orienterer seg bredt mot både nasjonal politikktutvikling og praksis i skole og klasserom. Organisasjonene er ulike i form og fokus, men har til felles at de produserer eller arbeider med sammenstillinger av forskning, informasjon og data. I flere av eksemplene fremgår det at organisasjonene arbeider for evidensbasering av praksis ved hjelp av et bredt sett av virkemidler som ofte ses i sammenheng med hverandre. Andre eksempler har som målsetting å informere praksis uten å ha som ambisjon å bistå praksis i å ta i bruk den evidens de skaffer til veie. Eksempelene presenteres med utgangspunkt i noen av de produktene de produserer i form av skriftliggjort materiale. Det holdes også et fokus på organisasjonenes form, målsettinger og målgrupper, samt eventuelle andre virkemidler organisasjonene tar i bruk i sitt arbeid.

Studier på feltet har vist at det finnes ulike tilnærminger til evidensbasert arbeid på tvers av landegrensener (Gough m.fl. 2011, Lenihan 2013, OECD 2007). Studier antyder for eksempel at arbeid med systematiske forskningssammenstillinger og kartlegginger har sin opprinnelse og mest fremskutte posisjon i Anglo-Saksiske land (Hansen 2014, Hansen & Rieper 2009, Gough m.fl. 2011, Nutley m.fl. 2008, Slavin 2008). Samtidig kan en bredere tilnærming til evidens, forstått som basert på både forskning, informasjon fra flere kilder og data observeres i mange land, både på kontinental Europa og som et mer generelt internasjonalt fenomen (Gough m.fl. 2011, Bhatti m.fl. 2006, OECD 2007, Røvik 2014). Med disse geografiske forskjellene som utgangspunkt presenteres eksemplene organisert etter tre geografisk avgrensede områder: det Anglo-Saksiske området, det Kontinental-Europeiske området og det Internasjonale området. Det må imidlertid understrekes at det som presenteres her ikke på noen måte kan anses som dekkende for det mangfold av aktiviteter, tiltak og organisasjoner som finnes innenfor disse tre geografiske områdene. Den påfølgende teksten oppsummerer noen hovedtrekk fra studier om aktivitetene på feltet, samt det materialet som er studert i dette delprosjektet.

Eksempler fra Anglo-Saksiske land

En stor del av litteraturen som beskriver utviklingen av arbeidet med systematic review og meta-analyser tar utgangspunkt i amerikanske og britiske organisasjoner for forskningssyntetisering (Slavin 2008, Hansen 2014, Gough m.fl. 2012, Bhatti m.fl. 2006, Davies 2000, Hammersley 2001). Flere av de største og mest kjente organisasjonene på dette feltet befinner seg også i Anglo-Amerikanske land, feks US What Works Clearinghouse og det britiske EPPI-Centre. I europeisk sammenheng kan England karakteriseres som en pioner på feltet, for eksempel hadde utviklingen av det internasjonale Cochrane Collaboration sitt utspring i et internasjonalt forskningssamarbeid ved Oxford University. Understøttet av Blairs Labour-regjering på slutten av 1990 tallet fikk både begrepet evidensbasert politikktutvikling og systematic review god spredningsfart i Storbritannia (Hansen & Rieper 2009).

Det EU-finansierte prosjektet *Evidence Informed Policymaking in Education in Europe* (EIPEE) beskriver hvordan 30 land i Europa har igangsatt en omfattende mengde tiltak i løpet av de siste 15 år for å styrke koblingen mellom forskning og praksis. I rapporten vises det også hvordan britene dominerer feltet ved at over 70 prosent av de 269 identifiserte eksemplene på aktiviteter var av britisk opprinnelse² (Gough m.fl. 2011).

---

² Tallene i rapporten kan ikke anses å være en eksakt måling av omfanget av aktiviteter i Europa da det er en viss fare for metodologisk skjevheter i materialet (Gough m.fl. 2011).

Dette innebærer at det finnes et bredt mangfold av organisasjoner som på ulike måter og med ulike målsettinger produserer sammenstillinger og kartlegginger i Storbritannia og USA, i tillegg til i andre engelsktalende land som New Zealand, Australia og Canada (OECD 2007, Lenihan 2013). I denne rapporten presenteres to eksempler, et fra England og et fra New Zealand. Disse er valgt ut på bakgrunn av at de begge har som ambisjon å arbeide tett med skolens praksis og formidle forskning med relevans for skole og klasserom.

Centre for the Use of Research & Evidence in Education (CUREE)

Centre for the Use of Research & Evidence in Education (CUREE) er en frittstående non-profit engelsk organisasjon som arbeider bredt med evidensbasering av praksis i utdanning. Senteret arbeider med og for utdanningsinstitusjoner på alle nivåer, profesjonelle grupperinger og myndigheter i Storbritannia og internasjonalt³. På organisasjonens nettsider blir direkte kommunikasjon, forpliktelse overfor evidens og eksellens samt "value for money" fremhevet som CUREEs sentrale verdier. Utviklingen av den profesjonelle lærer blir også spesielt fremhevet som et særlig viktig arbeidsområde:

Our aim is to help teachers make informed decisions about the most effective and efficient approaches to use in their own context. We search regularly and comprehensively to find the most useful research, and constantly use evidence about effective learning processes to create new, engaging and accessible tools for Continuing Professional Development (CPD), for teaching and learning and for organisational development.⁴

Organisasjonen har som hovedformål å oversette storskala forskningsfunn til materiale som lærere og politikere kan bruke i sitt daglige arbeid. Ifølge nettsidene gjennomfører CUREE jevnlig omfattende søk for å identifisere aktuell forskning. De oppgir også å konstant arbeide for å samle evidens om og bruke evidens i effektive læringsprosesser for å informere og fremme undervisning og læring.⁵

CUREE arbeider bredt og på nettsidene oppgis det fire arbeidsområder for organisasjonen:

- 1) produksjon av forskningsreviews og forskningssynteser,
- 2) utvikling av interaktive verktøy,
- 3) utforming av protokoller og ressurser og
- 4) arbeid for profesjonell utvikling og gjennomføring av policy analyser og evalueringer.

Sammenstilling av forskningsresultater oppgis å inngå som aktivitet i samtlige fire områder.

CUREEs arbeid med forskningsskartlegginger og forskningssynteser beskrives først og fremst som sammenstilling og oppsummering av storskala akademisk forskning med for å gjøre forskningen tilgjengelig og anvendelig for praktikere. Men også ved å spre og dele resultater fra praktikerledet forskning som pågår i klasserom i Storbritannia⁶. For eksempel gjør CUREE dette ved å utforme materiale til flere nettsider og nettbaserte løsninger som skal understøtte læreres og skolelederes praksiser. Dette er nettsider som er finansiert av britiske myndigheter som: *The research informed practice site (TRIPS)* og *Research for teachers (RtF)*. CUREE har i disse sammenhengene produsert sammenstillinger av forskning innenfor bestemte og aktuelle teamer.

---

³ Se CUREEs webside <http://www.curee.co.uk> høst 2014

⁴ <http://www.curee.co.uk/about-us-august2014>

⁵ <http://www.curee.co.uk/about-us>

⁶ CUREEs arbeid er delvis bygget opp omkring den forrige regjeringens satsning på å utvikle en forskerholdning/forskningsorientert tilnærming til praksis på skoler og blant lærere generelt. I ekspertintervju beskrev informanten dette som en del av den forrige regjeringens satsning på skolers utvikling av "self improving systems" og at dette innebærer at skoler har en avgrenset pott med ressurser til å drive forskning på eget arbeid eventuelt finansiere støtte til sikt arbeid i egen skole. Ekspertinformanten viste til at det i hovedsak er snakk om små mengder midler men at CUREE har oppdrag fra både større enkeltskoler og grupper av skoler.

Materialet formidles på en måte som er lett tilgjengelig for praktikere. CUREE har også produsert og redigert en kvartalsbasert bulletin kalt *Inside Evidence* som retter seg mot alle områder innenfor utdanning og arbeid med læring og ferdighetstrening. Inside Evidence er tilgjengelig som pdf-dokument gratis på nett. I tillegg til å presentere forskningsresultater om effektiv praksis, formidles også erfaringer fra praktikerledet aksjonsforskning i tidsskriftet *the laboratory sites project*.

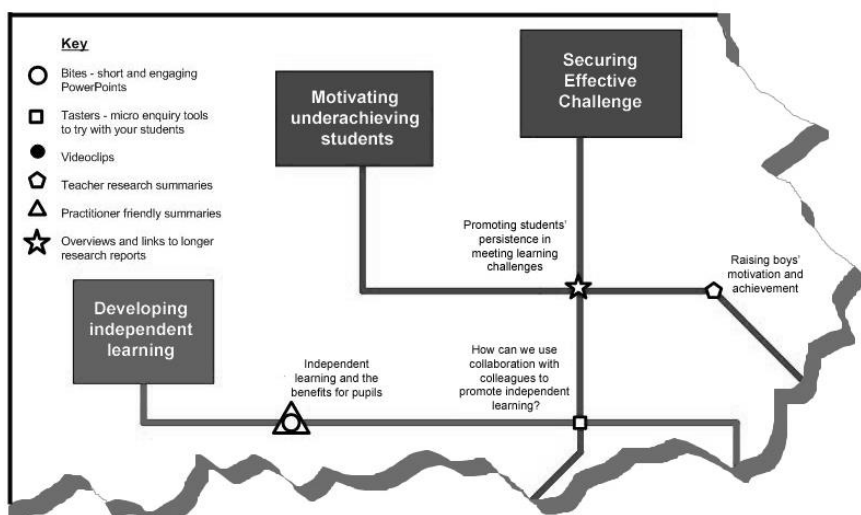
Digitalisert og interaktiv presentasjon av evidens for praksis

På CUREEs nettsider presenteres flere online diagrammer under webfanen ”picturing the evidence”. Diagrammene presenterer CUREEs mangfoldige EBP-arbeid på en interaktiv og systematisk måte som har til hensikt å gjøre forskning mer forståelig og direkte tilgjengelig for praktikere.

Et slik eksempel er *“The route map”* som er et interaktivt kart over viktige fokuspunkter, aktiviteter og ressurser som kan bidra til at praktikere i skole lettere kan finne og ta i bruk forskningsbaserte ressurser i de situasjonene de er.

Sample Route map

Try out this Route map by clicking the titles of the resource you want to view.

Figur 1. CUREE Sample route-map <http://www.curee.co.uk/block-content/route-maps-sample>

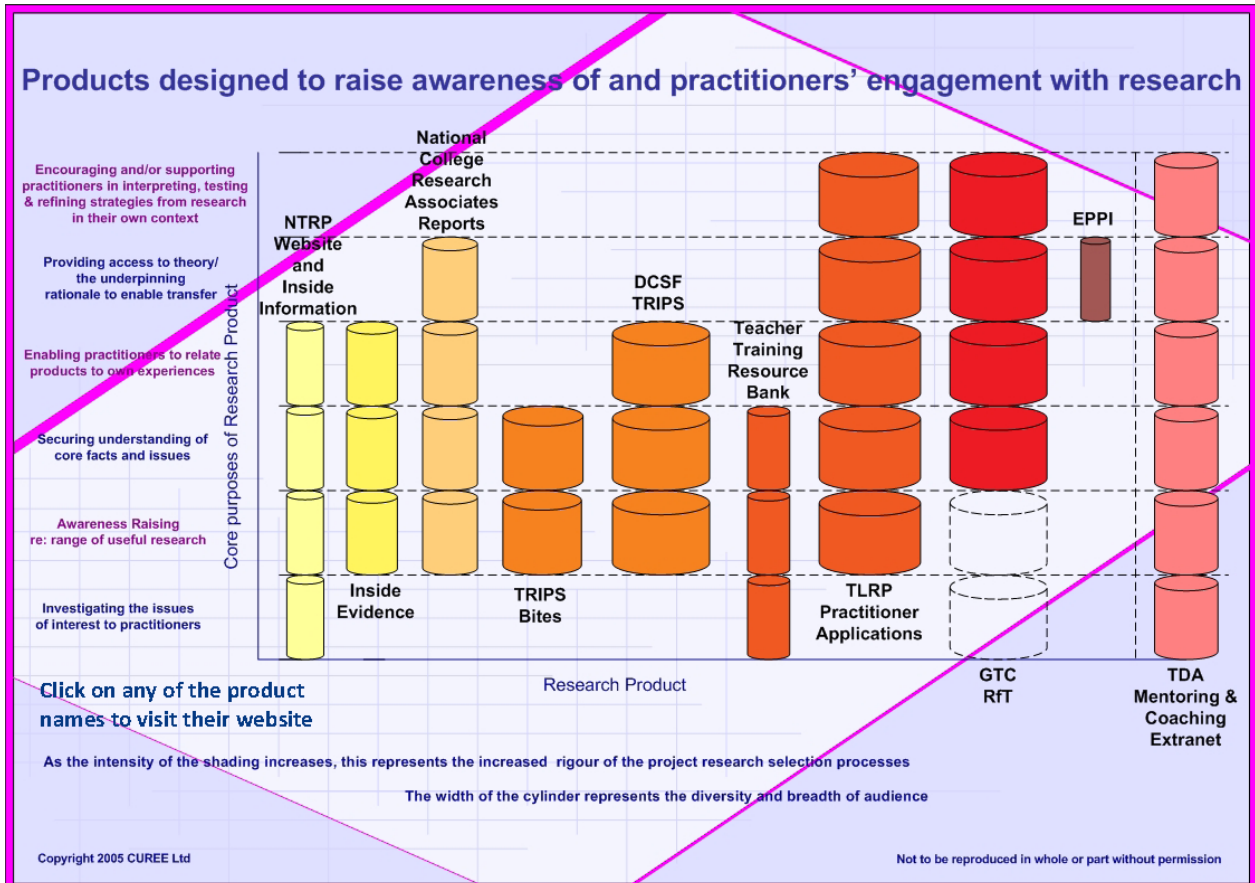
Dette er et verktøy som skal understøtte lærere, skoleledere og andre praktikere når de for eksempel har spørsmål om:

- • Where can I find tools and activities to involve or supply my colleagues in using research and evidence?
- • Where can I explore why things do and don't work and what is the underpinning rationale and theory?
- • Where can I find practitioner friendly research summaries?⁷

⁷ I ekspertintervju viser informanten fra CUREE til at denne tjenesten tidligere var tilgjengelig gratis på nett for alle. Nå er tilgangen lukket og gjort om til betalingsjeneste. I følge informanten skyldes dette den nye regjeringens utdanningspolitikk der skoler nå i større grad blir ansett som aktører i et marked der de skal kjøpe de tjenestene de har behov for fremfor at myndighetene finansierer og tilbyr de samme støttefunksjonene universelt til alle.

Et annet eksempel på et slikt online hjelpemiddel er et såkalt "barrel-diagram" (se figur 2) med oversikt over ulike forskningsprodukter som organisasjonen arbeider med for å skape oppmerksomhet om evidens og involvere praktikere i forskning. Hver av "tønnene" i diagrammet kan klikkes på og fører leser av nettsidene til det respektive produkt. Det kan være verdt å merke seg at økende fargestyrke på elementene i modellen angir økende metodisk grundighet i sammenstilling av forskning. Dette er for eksempel angitt ved at EPPI-senterets bidrag har modellens mørkeste farge.

Figur 2. Oversikt over ulike forskningsprodukter som organisasjonen CUREE arbeider med.

Diagrammet illustrerer hvordan CUREEs anser sitt eget arbeid med forskningssammenstillinger rettet mot praksis: Inside Evidence og TRIPS Bites. Begge disse produktene er her presentert som former for forskningssammenstillinger som gir mer tilgjengeliggjort dokumentasjon på evidens til bruk av praktikere i skole. Begge produktene er angitt i en lysere farge og antyder at forskningssammenstillingene er basert på en lavere grad av grundighet i utvalg av forskning.

Generelt oppgis produktene i diagrammet å:

- Investigating the issues of interest to practitioners
- Securing understanding of core facts and issues
- Enabling practitioners to relate products to their own experiences
- Encouraging and/or supporting practitioners in interpreting, testing and refining strategies from research in their own context.

Inside Evidence og TRIPS Bites dekker de tre siste funksjonene på punktlisten.

CUREE arbeider altså bredt langs flere dimensjoner for å sammenstille og spre forskning til praktikere. De utformer også selv systematic reviews. Dels på selvstendig grunnlag som del av oppdrag de har, men også i samarbeid med EPPI-senteret. Dette beskrives som en sentral del av arbeidet organisasjonen gjør på sitt hovedområde Continual Professional Development (CPD). I intervju fremhevet ekspertinformanten på spørsmål om eksempler på suksessfulle prosjekter der praktikere var involvert et prosjekt knyttet til innføring av nye læreplaner i England. Prosjektet omfattet flere forskningssammenstillinger med læreplan som tema og med spørsmål om hva lærplanstudier kan bidra med overfor praksisfeltet, prosjektet er beskrevet mer i detalj i vedlegg I.

The Iterative Best Evidence programme (BES) New Zealand

The Iterative *Best Evidence (BES) programme* på New Zealand er et program for kunnskapsmølig lokalisert i ministeriet for utdanning (Lenihan 2013). Programmet er internasjonalt anerkjent for å ha lyktes med å bringe evidensbasert kunnskap inn i konkrete praksissammenhenger i skole, blant lærere og skoleledere. Blant annet har lærerorganisasjoner på New Zealand anerkjent arbeidet BES har gjort med å forklare hva som kan bidra til å skape større positive forskjeller og minske læreres stressituasjoner. Dette omfatter for eksempel problemstillinger knyttet til styrking av elevers faglige og sosiale resultater og arbeid med elevers selv-regulering, problemløsnings- og konfliktløsningsferdigheter, intensivering av medelevstøtte for økt læring og forsterking av skole hjem-samarbeid. Det vises til at dette er arbeid som har ført til forbedringer i prestasjoner til elever som var i ferd med å droppe ut av skole (Alton-Lee 2007, Lenihan 2013). Programmet vektlegger en "fit-for-purpose metodologi" som innebærer å ta hensyn til New Zealands særegne kontekst. Spesielt handler dette om landets befolkningssammensetning og en situasjon kjennetegnet av store og vedvarende forskjeller i elevresultater. Dette har gjort det er nødvendig å legge til grunn en tilnærming basert på metodisk eklektisisme. Nødvendigheten av å utføre vignetter som bidrar til å eksemplifisere bruk av forskningsresultater i praksis-sammenhenger er særlig vektlagt (Alton-Lee 2007, 2012).

En sentral del av rasjonalet bak BES er et stadig fokus på evidens hentet fra flere studier som sier noe om sammenhenger mellom mål for utdanning, læringsprosesser og elevresultater. I tillegg er det et krav at forskere i BES skal legge til grunn en helhetlig systemforståelse som fokuserer på forhold som påvirker utdanningssystemets effektivitet og som ivaretar et økologisk perspektiv på hvilke forhold som har innvirkning på læringsresultater (Alton-Lee 2007, 2012). Dette innebærer at BES er strengt orientert mot primærforskning som kan gi empirisk evidens om sammenhenger mellom utdanningsmessig påvirkning og elevers læring.

Programmets hovedbidrag er meta-analyser av intervensjoner som kan ha effekt på elevers læring. Det som likevel skiller BES-synteser fra andre forskningssynteser er en sterk vektlegging av diversitet i metoder og oppmerksomhet rettet mot kontekstuell variasjon når data vurderes. En sentral del handler om å involvere interessegrupper og brukere i utformingen av studier for å sikre anvendbarhet, relevans, og utvikling av eierskap til forskningsresultater blant skoleledere, lærere og lærerutdannere. I tillegg til arbeidet med best-evidence synteser blir det også utviklet lett tilgjengelige oppsummeringer av forskningssyntesene. I utformingen av disse oppsummeringene vektlegges grundige kvalitetssikringsprosesser der oppsummeringene anses å være et supplement og ikke i stedet for den kunnskapsdannelsen som skal skje i dybden når resultatene av syntesen tas i bruk lokalt. Fokuset på kvalitetssikringsprosesser i utforming av disse oppsummeringene er begrunnet i en bekymring for eventuelle negative konsekvensene en oppsummering kan gi. For eksempel gjennom å gi et feilaktig inntrykk av at forbedringer i utdanning og skole ikke krever komplekse prosesser, over-assimilering ved at lesere avviser resultater fordi de oppfatter at "dette er noe de allerede gjør", eller at oppsummeringer bidrar til å understøtte en forenklet politikk om at informasjon alene er nok til å skape endring.

I denne rapporten er imidlertid ikke hovedfokus på de systematic reviews eller meta-analyser som BES utformer. Det har vært viktig å få frem noen karakteristika ved disse best-evidence syntesene fordi de skiller seg fra andre former for forskningssynteser (se delprosjekt VII for mer informasjon om systematiske forskningssammenstillinger og systematic review, Prøitz 2015). Det som er interessant i denne sammenheng er hvordan BES har arbeidet med resultater fra forskningssammenstillinger for å presentere disse som

praksiseksempler for å fremme EBP direkte rettet mot lærere og skoleledere. Med utgangspunkt i kunnskap om at lærere kan kjenne til pedagogikk som er påvist effektiv for alle elever, men likevel ikke tar pedagogikken i bruk fordi den ikke er en integrert del av lærerens undervisningsreportoar har BES arbeidet med måter som kan bidra til en slik utvikling. For å aktivisere evidens har BES utviklet en serie med *BES Exemplar-dokumenter*. Formålet med disse er å tilby lærere konkrete eksempler forankret i forskning om hva som virker. Eksempelene er også utarbeidet med utgangspunkt i hva lærere, mellomledere, skoleledere, forskere og politikere anser som viktig for fremme av god undervisning. Eksempelene er utformet slik at de kan tas i bruk i en tilpasset form i tråd med BES overordnede metodologi (fit for purpose) og for å gjøre forskningsbasert evidens lett tilgjengelig og anvendbar for lærere.

BES Exemplar 1 Ngā Kete Raukura – He Tauria 1 Developing communities of mathematical inquiry
http://www.educationcounts.govt.nz/_data/assets/pdf_file/0011/107111/BES-Exemplar1.pdf

BES Exemplar 3 Ngā Kete Raukura – He Tauria 3 Teacher and student use of learning goals
http://www.educationcounts.govt.nz/_data/assets/pdf_file/0018/107109/BES-Exemplar3.pdf

BES-programmet fremhever betydningen av å arbeide systematisk med evidens gjennomgående i utdanningssystemer for å fremme elevers læring, men særlig betydningen av å utvise sensitivitet for kontekstuell variasjon i elevgrupper og varierte metodiske behov. Sentralt i programmet står også et ufravikelig fokus på hva som påvirker elevers læring og sammenhenger mellom hva som har påvirkning på elevers læring og deres læringsresultater.

Eksempler fra Kontinental-Europeiske land

Innenfor dette prosjektets rammer har det vært en utfordring å identifisere organisasjoner som konkret arbeider med forskningssammenstillinger i kontinental europeiske land som Belgia, Nederland, Sveits og Tyskland ved hjelp av nettsøk. Det finnes miljøer som arbeider med systematiske forskningssammenstillinger og som for eksempel er en del av Campell Collaboration nettverket (se delprosjekt VII for nærmere beskrivelse av systematiske forskningssammenstillinger og delprosjekt I om systematiske forskningskartlegginger i Norden). Dette er i første rekke studier som fokuserer på sammenstilling av resultater fra intervensjonsstudier og effektstudier, i form av meta-analyser.

Hovedintrykket fra nettsøkene konsentrert om disse landene er at det er et variert utbud av ulike typer av meglerorganisasjoner og/eller forskningsinstitusjoner. Disse arbeider først og fremst med primærforskning på utdanningsområdet, de syntetiserer statistisk materiale og data om elevresultater og arbeider for å spre og tilgjengeliggjøre slik informasjon. Et flertall er orientert mot utvikling og gjennomføring av ulike former for tester, samt rapportering og syntetisering av resultater fra disse⁸.

En annen karakteristisk tilnærming til EBP i flere av disse landene er bruk av ekspert-utvalg og/eller vitenskapelige rådgivende komiteer (for eksempel Wissenschaftliche Beiräte i Tyskland og Kennis kammer i Nederland). I Tyskland er dette ofte etablerte organisasjoner sammensatt av eksperter som gir råd til myndighetene. Denne typen komiteer kan også utforme rapporter, for eksempel beskrivelse og vurdering av utvikling på et bestemt felt de siste år, utforme policy papers og mer spesielle rapporter til bruk i spesifikke policy situasjoner (Lenihan 2013). I Tyskland finnes det også et omfattende nettverk av 86 forskningssentre samlet under the Leibniz Association som dekker et bred tematisk felt av vitenskapelig, økonomiske og samfunnsmessig art. I det videre beskrives et sveitsisk og et tysk eksempel på EBP-arbeid innenfor det utdanningsvitenskapelige området, samt noen av deres produkter.

---

⁸ Se liste over systemer for utdanningsrapportering i Tyskland: http://www.eduserver.de/innovationsportal/zeigen_e.html?seite=4452
Selbstevaluation in Schulen (SEIS - The Bertelsmann Stiftung) har som målsetting å skape samarbeid mellom skoler for erfaringsutveksling, nettsiden er lukket og krever innlogging
: http://de.wikipedia.org/wiki/Selbstevaluation_in_Schulen <http://www.seis-deutschland.de/>

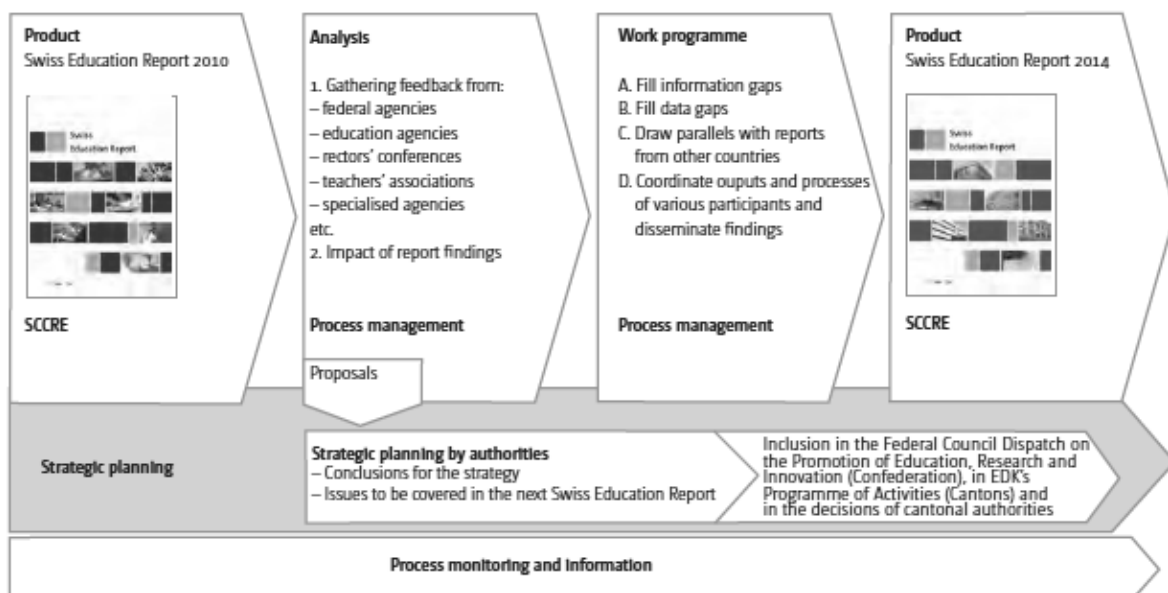
Swiss coordinating centre for research in education (SKBF/CSRE)

Det sveitsiske koordineringssenteret for utdanningsforskning er en offentlig enhet etablert av de føderale og kantonale myndighetene i Sveits. Dets hovedoppgave er å informere, dokumentere og koordinere sveitsisk utdanningsforskning.

Spesielt interessant i denne sammenheng er det at senteret dokumenterer alle forskningsprosjekter som er utført i Sveits på utdanningsområdet og lager oppsummeringer av prosjektene tilgjengelig i en webbasert databank åpen for alle⁹. I tillegg publiserer senteret rapporter om spesifikke temaer som angir status for forskningsbasert kunnskap innenfor bestemte områder.

Senteret har også en *Education monitor*¹⁰ og publiserer i den sammenheng en større statusrapport om situasjonen i Sveitsisk utdanning i *Swiss Education Report*. I rapporten samles og fortolkes all tilgjengelig informasjon om situasjonen i det sveitsiske utdanningssystemet fra barnehage til voksenopplæring. Rapporten omfatter synteser av statistisk-, administrativ- og forskningsbasert informasjon. Av rapporten fra 2014 fremgår det at rapportene samlet ses i sammenheng og utgjør et grunnlag for å identifisere og følge utviklingen i sveitsisk utdanning i forhold til et oppsett av målsettinger definert innenfor de ulike nivåene i utdanningssystemet. Det fremgår også at sammenstilling av kunnskap og informasjon i rapportene utgjør et grunnlag for tilbakemeldinger fra involverte aktører for videre utvikling av datatilgang, men også videre arbeid med nasjonal og kantonale forskningsstrategier og beslutningstaking om utdanning (se figur 3).

1 The Swiss education monitoring process 2010–2014

Figur 3. Illustrasjon av Swiss education report 2010-2014 som del av oppfølgingsprosess

The Swiss education report 2014

http://skbf-csre.ch/fileadmin/files/pdf/bildungsmonitoring/Swiss_Education_Report_2014.pdf

The Swiss education report 2010

⁹ <http://www.skbf-csre.ch/de/bildungsforschung/datenbank/>

¹⁰ <http://www.skbf-csre.ch/en/education-monitoring/>

http://www.skbf-csre.ch/fileadmin/files/pdf/bildungsmonitoring/Education_Report_2010.pdf

Rapportene gir informasjon om status i utdanning til nasjonalt og kantonalt nivå. Rapporten er altså i første rekke av deskriptiv art. De oppsummerer et omfattende statistisk materiale og redegjør også for forskning avgrenset til bestemte temaer. Rapportene angir i liten grad konklusjoner eller anbefalinger for videre arbeid. Det ser ut til at dette er vurderinger som er lagt til den etterfølgende prosessen beskrevet i figur 3, der vurdering av måloppnåelse og diskusjon om videre strategisk arbeid er en del av en nasjonal og lokal administrativ og politisk prosess.

Das Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB)

Das Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB) er et tysk samfunnsvitenskapelig frittstående senter som gjennomfører grunnforskningsstudier. Senteret oppgir på sine internettsider at de fokuserer på problemstillinger relatert til utviklingen av det moderne samfunn i en global verden. Forskningen karakteriseres som langsiktig teoribasert, problembasert og ofte internasjonalt komparativ. Senteret er tverrdisiplinært og har ansatt omlag 160 forskere fra en rekke samfunnsvitenskapelige fagdisipliner. Senteret ble opprettet i 1969 av tyske myndigheter og er i dag finansiert med offentlige midler. Senteret arbeider innenfor en rekke samfunnsvitenskapelige områder, deriblant utdanningsområdet.

Det vitenskapelige arbeidet publiseres i stor grad på engelsk gjennom tradisjonelle akademiske kanaler for publisering. Samtidig orienterer senteret seg mot en bredere gruppe av samfunnsaktører via senterets eget populærvitenskapelige tidsskrift *WZB-Mitteilungen*, rapporter, diskusjonsnotater og med saker i media. I senterets årsrapport vises det til at deres arbeid kan være relevant for eksperter i politikk og arbeidsliv, interesseorganisasjoner og fagforeninger i tillegg til den enkelte lærer, aktivist og samfunnsborger (WZB Report 2013).

Særlig relevant i denne sammenheng er senterets produksjon av *thematic brief on education (WZBBrief Bildung)*. WZBBrief Bildung gir i følge senterets internettsider oppdatert informasjon om et gitt tema basert på senterets forskning. Dokumentet utgis elektronisk flere ganger per år. Målgruppen for dokumentet er eksperter og spesialister som arbeider i politikk, skole, organisasjoner og media. Det vises også til at dokumentet er forfattet av forskere på utdanningsområdet og felter knyttet til yrkesfag. På senterets internettsider er det lagt ut en rekke WZBBriefs datert tilbake til 2008. Dokumentene er utformet som korte oppsummeringer av en aktuell problematikk som diskuteres ut fra relevant publisert forskning. Det angis også ofte litteratur for eventuell videre lesning. Generelt synes dokumentene å være særlig orientert mot sosiologiske og historiske temaer knyttet til utdanningsystemets utvikling og innvandring. Det fremgår også av arkivet at temaene som berøres strekker seg over et bredt utdanningsvitenskapelig område fra grunnopplæring til yrkesfagutdanning og høyere utdanning.

Probleme auf dem Ausbildungsmarkt, Warum für Jugendliche mit Hauptschulabschluss der Einstieg so schwer ist. Paula Protsch (2014)

<http://www.wzb.eu/sites/default/files/publikationen/wzbrief/wzbriefbildung282014protsch.pdf>

Gymnasium und wass dann? Junge Migranten zwischen Selbstbehauptung und Familienzielen

Céline Teney, Perrine Devleeshouwer, Laurie Hanquinet (2013)

<http://www.wzb.eu/sites/default/files/publikationen/wzbrief/wzbriefbildung252013teneydevleeshouwerhanquinet.pdf>

Migrantenkinder auf dem Weg zum Abitur: Wie kommen die Übergangs-empfehlungen nach der Grundschule zustande? Cornelia Gresch (2012)

<http://www.wzb.eu/sites/default/files/publikationen/wzbrief/wzbriefbildung212012gresch.pdf>

German Institute for International Educational Research (DIPF)

Das Deutsche Institut für Internationale Pädagogische Forschung (DIPF) er et annet tysk nasjonalt frittstående institutt som har som hovedmisjon å støtte forskning og praksis på utdanningsområdet. I følge instituttets nettsider skal det skal understøtte utdanningsforskning og utdanningspraksis, utdanningspolitikk og administrasjon ved å tilby en vitenskapelig infrastruktur. Formålet til DIPF er å understøtte forhold som kan bidra til vellykket utdanning. Instituttet er på samme måte som WZB medlem av det tyske Leibniz Association¹¹ og hevder å koble grunnleggende forskning med innovativt utviklingsarbeid og implementering. I følge instituttets formålserklæring bidrar DIPF til utvikling av et evidensbasert design for utvikling av kunnskap om utdanning og katalogisering og spredning av kunnskap om utdanning på alle nivåer. Dette gjøres blant annet ved å gjøre kunnskap om utdanning tilgjengelig for ulike grupper i samfunnet.

Instituttet er bygget opp omkring to fokusområder: utdanningsinformasjon og utdanningsforskning. Instituttet arbeider tverr- og interdisiplinært og trekker veksler på fagområder som: utdanningsvitenskap, psykologi, sosiologi, jus og humanistiske disipliner i tillegg til informasjonsteknologiske fagområder.

Instituttet presenterer en omfattende portefølje på sine nettsider forankret i fem avdelinger:

- Department of human development
- Department of Educational Governance
- Department of Educational Quality and Evaluation
- Information centre for education
- Research Centre for the History of Education

I denne sammenheng blir arbeidet ved *Department of Educational Quality and Evaluation* beskrevet nærmere. I avdelingen for utdanningskvalitet og evaluering vektlegges analyser av kvalitet og effektivitet i utdanningsprosesser og institusjoner. I første rekke handler dette om konseptualisering, måling og evaluering av utdanningskvalitet ved hjelp av spørreskjemaundersøkelser, storskala-tester supplert med kvalitative studier og longitudinell forskning for vurdering av effektivitet av internvensjoner.

Sentrale forskningsfelter er:

- Educational Measurement
- Educational monitoring
- Instructional quality
- Large-scale assessment
- Programme for International Student Assessment (PISA)
- School quality
- Technology Based Assessment

Avdelingen viser til en omfattende og bred prosjektportefølje på feltet. I første rekke dreier arbeidet seg om primærforskning. Det blir imidlertid understreket at resultatene og produktene fra avdelingens aktiviteter er av høy relevans for praksis. Blant annet gir avdelinger grunnleggende veiledning til nasjonale og internasjonale utdanningsforskere og interessegrupper i utdanningspolitikk og praksis.

---

¹¹ <http://www.leibniz-gemeinschaft.de/en/about-us/>

Figur 4. DIPF online tidsskrift <http://www.bildungserver.de/innovationsportal/bildungplus.html>

Informasjonen fra DIPFs nettsider tyder på at virksomheten produserer en omfattende mengde forskning, informasjon og data. Dokumenter og materiell som oppsummerer, kartlegger eller sammenstiller kunnskap tilgjengelig på nett synes i stor grad å være orientert mot nasjonal, regional og lokal administrasjon. Hvordan organisasjonen konkret arbeider med skoler for eksempel ved å oppsummere kvantitative og kvalitative informasjon og data fremgår i svært liten grad på nettsidene til organisasjonen. Dels er en del materiell ikke tilgjengeliggjort på nett, dels er virksomhetens aktiviteter først og fremst beskrevet uten at det finnes konkrete eksempler tilgjengelig. Det som imidlertid finnes tilgjengelig er et elektronisk tidsskrift, *Bildung + Innovation*. Tidsskriftet publiseres online tre ganger i året på en såkalt *Innovation portal* og er tematisk orientert mot innovasjoner og kvalitetsarbeid i skolevesenet og inneholder en rekke informasjonsbaserte artikler om aktuell problematikk, endringer i politikktutvikling, satsinger og prosjekter. I nyhetsbrevet gis det også informasjon om pågående forskningsprosjekter og andre typer av prosjekter som kan ha relevans for skoleledere og administrasjon av skole. Nyhetsbrevet oppgir også linker til en rekke nasjonale tematiske statusrapporter.

Eksempler fra en internasjonal medlemsorganisasjon

Flere av de beskrevne initiativene til etableringer av virksomheter for arbeid med systematiske forskningssammenstillinger og kartlegginger har en internasjonal profil. For eksempel er flere av disse virksomhetene organisert som overnasjonale nettverk, som for eksempel Campbell Collaboration som produserer effekt-studier og meta-analyser innenfor utdanningsområdet. Samtidig er større overnasjonale organisasjoner som EU, OECD, Verdensbanken og UNESCO toneangivende organisasjoner for definering av hva som teller som evidens og hva EBP kan forstås som. EUs tilnærming til evidens er i første rekke fokusert på samarbeid og monitorering av implementering og oppfølging av EU-standarder og lovgiving, samtidig er EU en stor bidragsyter når det gjelder utvikling av evidens og infrastrukturer for evidens (Lenihan 2013).

The Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD er på samme måte en betydningsfull organisasjon for vektlegging og utvikling av tilgjengelig evidens på utdanningsområdet. Organisasjonens innvirkning på internasjonal og nasjonal politikktutforming på utdanningsområdet er grundig studert og dokumentert. Spesielt gjelder dette PISA-studienes innvirkning på nasjonal utdanningspolitikk i mange land (Hopmann, 2008; Simola, Ozga, Segerholm, Varjo & Andersen, 2011; Lundgren, 2006, Forsberg & Pettersson 2014), men også innvirkninger av organisasjonens tematiske rapporter og landrapporter er gitt forskningsmessig oppmerksomhet (Rinne m.fl. 2004, Prøitz 2015). OECD selv viser til at bruk av evidens i egen forskning og ved utvikling av anbefalinger for politikktutvikling er en av organisasjonens kjerneverdier .

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) er en sentral internasjonal organisasjon for innsamling, utvikling og spredning av data og informasjon langs en rekke sosiale og økonomiske dimensjoner for sammenstilling av både forskning, kunnskap og data i internasjonal og global sammenheng. Informasjons- og datamaterialet brukes for å utvikle egne analyser og for utvikling av anbefalinger generelt, men også spesielt til det enkelte OECD medlemsland. I tillegg spres OECDs forskning, informasjon og data globalt gjennom en omfattende mengde publikasjoner (for eksempel via OECD iLibrary <http://www.oecd-ilibrary.org/>). Datatilfanget fungerer som underlag for diskusjon mellom organisasjonens medlemsland, men også som grunnlag for OECDs oppfølging av medlemslandenes utvikling og eventuell implementering av OECD-anbefalinger og reformer, noe som igjen gir evidens til evalueringer av medlemslandenes politikk (Lenihan 2013, Rinne m.fl. 2004, Prøitz 2014).

CERI

På området for utdanning finnes det i OECD flere enheter som understøtter arbeidet med evidensbasert utvikling. Et slikt eksempel er *Centre for Educational Research and Innovation*, CERI. Senteret samler og analyserer data på utdanningsområdet for utforming av anbefalinger for videre utvikling av internasjonal og nasjonal utdanningspolitikk. Spesielt interessant i denne sammenheng er CERIs serie med landrapporter, konsultasjoner og workshops med forskere, beslutningstakere og interessegrupper i prosjektet *Evidence in Education: Linking Research and Policy 2004-2007*. Prosjektets rapport inneholder en detaljert diskusjon om hva evidens innebærer i tillegg til å beskrive ulike meglerorganisasjoners tilnærming til evidens og megling på utdanningsområdet (OECD 2007).

Directorate for education and skills

En annen enhet i OECD som er av relevans for dette delprosjektet er OECDs *Directorate for education and skills*. I denne enheten produseres blant annet den omfattende statistikkrapporten *Education at a glance* og OECD Teaching and Learning International Survey (TALIS), i tillegg produseres det også en rekke tematiske reviews og landrapporter.

Ett eksempel som kan nevnes her er OECDs omfattende studie *OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education* der 28 medlemsland, deriblant Sverige, deltok. Det er i første rekke noen av disse kartleggingene og sammenstillingene som gis oppmerksomhet her. Dette er forsknings- og informasjonssammenstillinger som ikke direkte kan anses å være utformet for å informere skolens praksis men som gjennom fokus på politikktutforming i stor grad kan ha innvirkning på rammebetingelser for nasjonal praksis i skole og barnehage.

OECDs tematiske rapporter, landrapporter og de evalueringer og anbefalinger som følger av disse anses som sentrale kanaler for påvirkning av politikktutvikling i OECD land og er et av de mest substansielle verktøy for OECDs innflytelse overfor sine medlemsland (Rinne m.fl. 2004, OECD 2003).

Relevant her er i første rekke hva slags modeller og konsepter som er lagt til grunn for sammenstillingene av forskning, kunnskap og informasjon. Et viktig premiss i OECDs review-modell er at deltakende land samarbeider med OECD-sekretariatet i utformingen av dokumentet. Dette innebærer utforskning av landspesifikke problemstillinger og policy. Det anses som viktig å plassere erfaringer fra systemet inn i en bredere analytisk ramme for å skape en bredere forståelse og identifisere resultater som er relevante for OECD-land i sin helhet. I følge beskrivelser av arbeidsmetoden i dokumenter og intervjuer bidrar samarbeidet til at de deltakende landene får en mulighet til å lære mer om seg selv ved å utforske egne erfaringer sett i lys av andre lands erfaringer. Dette kommer i tillegg til en bredere kunnskapsbase akkumulert ved hjelp av internasjonal evidens om hva som påvirker politisk reform og hva som virker best under hvilke forhold. Arbeidet med review gjennomføres som en kombinasjon av analyse av data og informasjon basert på landenes egen bakgrunnsreview (OECD 2007). Til tross for at rapportenes fokus varierer så ser det også ut til at de følger et bestemt oppsett og logikk. Det vises for eksempel til et bestemt systematisk rammeverk som strukturerer arbeidet.

Modell for OECD thematic review

Rammeverket angir en bestemt tilnærming eller metode bestående av tre faser (OECD 2009:15, 2013, 2007):

- 1) An Analytic Phase, to draw together evidence-based policy lessons from international data, research and analysis.

I denne fasen anvendes flere kilder, for eksempel bakgrunnsrapporter for hvert enkelt land, litteratur-review og analyser av tilgjengelige data. Fasen innebærer også å identifisere hovedproblemstillinger for analysen. Det anses som viktig å oppnå enighet omkring hovedspørsmålene blant de deltakende landene for å sørge for et felles gjennomgående fokus for analysen. I denne fasen gjennomføres det en klassisk litteratur-review og evidens om hva som har betydning for temaet undersøkes. Reviewen skal bygge på den eksisterende kunnskapsbasen i OECD og hos medlemslandene i tillegg til annen relevant forskning. Den skal inkludere både kvantitativ og kvalitativ evidens. I denne fasen skal det også samles data om deltakerlandenes politikk og praksis. Datainnsamlingen trekker veksler på OECD-data fra for eksempel INES, TALIS og PISA. Tilgang til informasjon om landenes politikk og praksiser gjøres tilgjengelig gjennom Country Background Reports (CBRs). Disse blir utformet basert på angitte retningslinjer utviklet av OECD-sekretariatet i henhold til et felles sett av spørsmål og problemstillinger for å legge til rette for analyser for sammenlikninger mellom land.

- 2) A Country Review Phase, to provide policy advice to individual countries tailored to the issues of interest in those countries, on the basis of the international evidence base, combined with evidence obtained by a team of experts visiting the country.

Deltakerland kan som oftest velge om de vil gjennomføre en land-review når de blir med i et OECD prosjekt. Det innebærer i så fall at et OECD-ledet team gjennomfører en analyse av landets situasjon i forhold til et mer internasjonalt perspektiv. Teamet gir også anbefalinger for forbedringer. Hva reviewen skal fokusere på bestemmes av landet i samråd med sekretariatet, avhengig av aktuell situasjon, styrker og svakheter og landets egne prioriteringer. Gjennom dets eksterne form er land-reviewen ment å bidra til den nasjonale diskusjonen og informere andre land om innovasjoner i politikk. Hver land-review omfatter et landbesøk på 4- 6 dager for å oppnå nærmere forståelse for landets kontekst. Besøket innebærer møter med alle større interessegrupper. Sekretariatet skriver et utkast til rapport som landet selv får en anledning til å kommentere på før den publiseres.

- 3) A Synthesis Phase, with the preparation of a final synthesis report to blend analytic and review evidence and provide overall policy conclusions.

I denne komparative syntesefasen bruker sekretariatet materialet fra de foregående fasene for å analysere politikkvalg og fremheve gode praksiser mellom land. Ofte inkluderer dette: analyse av fordeler og ulemper ved ulike tilnærminger og strategier som land bruker, analyser av hvordan land effektivt kan bruke resultater for å understøtte arbeid med og utforskning av tilgjengelige muligheter for politikkutvikling, samt utforskning av strategier som fremmer implementering av vellykkede strategier.

Oppsummering av eksempler

Det foregående viser at arbeid med forskningskartlegginger og forskningssammenstillinger ofte ses i sammenheng med en Anglo-Saksisk satsing på EBP forankret i arbeid med systematiske forskningssammenstillinger. Men det viser også at til tross for at denne typen forskningssammenstillinger er gitt mye oppmerksomhet arbeides det også med EBP ut fra andre typer av kartlegginger og sammenstillinger basert på informasjon og data.

Dette er sammenstillinger som i varierende grad kombinerer forskning, informasjon og statistiske data for utforming av et evidensbasert grunnlag for politikkutforming og skolens praksis. De presenterte eksemplene er i varierende grad orientert mot skolens praksiser. De to første eksemplene har en utpreget praksisorientering der

metoder for kartlegginger og sammenstillinger, samt utvikling av materiell for bruk i skoler har som hovedambisjon å være tilpasset lærere og skoleledere. De to eksemplene har ulikt fokus. CUREE arbeider bredt tematisk og overfor forskjellige målgrupper. BES har et smalere fokus på sammenhenger mellom undervisning, læring og læringsresultat rettet mot skolars og læreres arbeid. Begge har til felles at de fokuserer på hvordan lærere kan ta i bruk evidens som del av sin praksis. For disse aktørene handler det i stor grad om å spre forskningsresultater på praksisfeltets premisser. Det handler om å aktivisere og integrere evidens for å muliggjøre bruk. Det kan også synes som om aktivitetene springer ut av et genuint ønske og ambisjon om å arbeide ut fra læreres, skolens og praksisfeltets premisser, det å være til nytte for skolens arbeid synes å være i hovedfokus.

De øvrige eksemplene er mer rettet mot målgrupper som arbeider med utforming av politikk og administrasjon på utdanningsområdet. Disse virksomhetene bidrar med grunnforskning, deskriptiv kunnskap, informasjon og data som aktørene i stor grad selv synes å være forventet å ta i bruk eller oversette i praktiserbare begreper (på i administrasjon og på policynivå). OECD fremhever imidlertid både i dokumenter og i intervjuer at det foregår en stadig dialog med medlemsland om hvilke fokuspunkter prosjekter skal ha. Dette handler om hva som oppleves som styrker og svakheter i eget land og dialog om hvem OECD-teamet på landbesøk bør snakke med for å imøtekomme landenes egenoppfatninger og behov. Eksemplene fra Tyskland viser materiell utviklet med tanke på EBP som først og fremst springer ut av grunnforskning og tilby oppsummeringer rettet mot aktuelle samfunnsmessige problemstillinger.

Et generelt inntrykk av materialet i sin helhet er at når kunnskap skal omsettes i praksis så dempes ofte det forskningstekniske språket som redegjør for teori, analytisk rammeverk, samt metodiske vurderinger knyttet til kvalitet. Praktikere, enten det er lærere eller politikere presenteres først og fremst for resultatene og i mindre grad for studienes forskningsmessige kontekster, kvalitative vurderinger, svakheter og styrker samt teoretiske fundament. Det er en grunn til å spørre om hvorfor dette skjer og om dette kan medføre en risiko for overfortolkninger og misforståelser i viktige beslutningsprosesser enten det gjelder politikkutvikling eller klasseromspraksiser?

DISKUSJON OG RESULTATER

I dette kapitlet diskuteres det presenterte materialet sett i lys av de teoretiske perspektivene og modellene som er beskrevet i kapittel 3. Diskusjonen er delt inn i noen tematiske deler. Først blir virksomhetenes uttalte ambisjoner for arbeid med EBP diskutert i lys av Rasmussen og Holms (2010) fire perspektiver på forholdet mellom forskning og praksis (det lineære overføringsperspektivet, Mode 2 forskningsperspektivet, grensedragningsperspektivet og strukturell sammenkoblingsperspektivet). Så diskuteres de utvalgte eksemplenes produkter (ulike typer av sammenstillinger og kartlegginger) med utgangspunkt i Nutleys m.fl. (2008) matrise over perspektiver om bruk av forskning og modeller for bruk av forskning. I den tredje delen diskuteres materialet i sin helhet sett i lys av Røvik m.fl. (2014) translasjonsteoretiske perspektiv og da spesielt tre moduser for oversettelse i forbindelse med kunnskapsoverføring (reproduserende modus, modifierende modus og radikalt modus). Avslutningsvis diskuteres også materialet sett i forhold til noen aspekter ved begrepet translatorkompetanse.

Forholdet mellom forskning og praksis

Det er innledningsvis i denne rapporten pekt på at organisasjonenes opprinnelse, form, målsettinger og ambisjoner kan antas å innvirke på materialet de produserer. Virksomhetene synliggjør gjennom sine beskrivelser av egen virksomhet på internett, i årsrapporter og gjennom kartlegginger og oppsummeringer ambisjonene og målsettingene de har for arbeidet med EBP. Samtlige virksomheter presentert her anser sitt arbeid som tilknyttet EBP. De kan med andre ord anses å på en eller annen måte være en del av evidensbevegelsen. Dette fremgår enten ved at de eksplisitt uttaler dette på nettsider, i dokumenter og/eller ved å være medlemmer av forskjellige internasjonale eller nasjonale nettverk for arbeid med EBP. Hva de legger i dette varierer imidlertid mye mellom virksomhetene, noe som også kan ses reflektert i undersøkelsens materiale. Denne variasjonen samsvarer med funn i andre studier av EBP aktiviteter i Europa (Gough m.fl. 2011, Lenihan 2013, OECD 2007, Hansen 2014). Det er heller ikke noen overraskelse at materialet i dette prosjektet viser variasjon da utvalget av virksomheter dels er gjort ut fra at de er forskjellige.

Virksomhetenes uttalte ambisjoner om å bidra til EBP sier noe om hvordan de posisjonerer seg i forskning-praksis forholdet beskrevet gjennom Rasmussen og Holms (2010) fire perspektiver. Av denne undersøkelsens seks eksempler på virksomheter er det få som kan anses å tilhøre bare ett av perspektivene. Virksomhetene beskriver ofte sine målsettinger og ambisjoner som et både-og forhold. På et overordnet nivå peker likevel materialet i noen bestemte retninger. Det er få av virksomhetene som kan plasseres innenfor det lineære overføringsperspektivet i streng forstand. Likevel peker det tyske WZB seg ut som en virksomhet som i størst grad synes å arbeide ut fra et slikt perspektiv. WZB viser til at de først og fremst produserer grunnforskning innenfor tidsaktuelle samfunnsområder. På nettsidene pekes det på at deres forskning kommuniseres til eksperter og spesialister på det utdanningsvitenskapelige området gjennom for eksempel tidsskriftet WZB Brief Bildung. I første rekke er dette materiell utformet for å informere om ny forskning knyttet til samfunnsaktuell tematikk. Samtidig kan WZB delvis også forstås i lys av grensedragningsperspektivet og da først og fremst ved at de tydelig trekker grensen rundt sitt arbeid definert som grunnforskning orientert mot forskere og eksperter. CUREE og BES uttalte ambisjoner for eget arbeid med EBP kan også forstås gjennom grensedragningsperspektivet, men på en annen måte enn WZB. CUREE og BES har klart uttalte målsettinger om å arbeide i vitenskapelig praksis med bruk av vitenskapelig kunnskap og posisjonerer seg dermed som rolle hybrider i henhold til Rasmussen og Holms (2010) kategorier. Dette fremgår av virksomhetenes egne beskrivelser av målsettinger for arbeidet, men understøttes også av den materiell de utformer for praksisfeltet. CUREEs og BES målsettinger kan også forstås i lys av Mode 2 perspektivet der praksisfeltets problemstillinger, og det å finne sosialt robuste løsninger veier tyngre enn å forske for å avdekke ny kunnskap.

OECD og SKBF synes delvis også å kunne forstås i lys av Mode 2 perspektivet, men først og fremst i hybrid rollen innenfor grensedragningsperspektivet. Samtidig tar begge disse virksomhetene en posisjon der de oppgir å betjene systemer med forskning, informasjon og data som er sterkt i tråd med forventninger det utdanningspolitiske systemet har. Arbeidet handler i stor grad om å sammenstille kunnskap basert på forskning, informasjon og data som kan understøtte aktuell utforming av utdanningspolitikk. Selv om de fleste

virksomhetene beskrevet her har en eller annen strukturell kobling til det utdanningspolitiske systemet gjennom for eksempel finansiering eller andre insentiver kan disse to virksomhetene i mer direkte grad forstås i lys av det strukturelle sammenkoblingsperspektivet.

Tabell 4. Virksomhetenes uttalte målsettinger for EBP og perspektiver på forholdet mellom forskning og praksis

Virksomhetens EBP målsetting	Lineær overføring	Mode 2	Grensedragning	Strukturell sammenkobling
Centre for the use of research and evidence in education (CUREE)		x ¹²	X (role hybrid)	(x)
Iterativ Best Evidence (BES)		x	X (role hybrid)	(x)
Swiss Coordination Centre for Research in Education SKBF/CSRE			X (role hybrid)	X
Das Deutsche Institut für Internationale Pädagogische Forschung (DIPF)			X (role hybrid)	(x)
Das Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB)	X		X (boundary work)	(x)
Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)			X (role hybrid)	X

Plasseringen av virksomhetene her er altså basert på hvordan de i hovedtrekk fremtrer i egne beskrivelser av seg selv på internett og i et utvalg dokumenter. Tabellen over viser hvordan de fleste av virksomhetene kan forstås ut fra flere perspektiver samtidig. Det fremgår også av tabellen at majoriteten av virksomhetenes målsettinger og ambisjoner i forhold til arbeid med EBP kan forstås som forankret i grensedragningsperspektivet. Et flertall av disse igjen kan anses å presentere seg selv som rolle hybrider som arbeider med vitenskapelig kunnskap i vitenskapelig praksis. I neste del diskuteres virksomhetenes produkter sett i lys av Nutleys m.fl. (2008) perspektiver om og modeller for bruk av forskning.

Spredning og bruk av forskning, informasjon og data

I denne delen diskuteres det undersøkte materialets tiltenkte funksjon slik det fremkommer i virksomhetenes beskrivelser på internett og i dokumenter. Det må her påpekes at materialet er av svært forskjellig art, men at de har til felles at de presenterer kartlegginger og/eller sammenstillinger av forskning, informasjon og data innenfor en større evidensbasert eller evidensinformert forståelsesramme. Det må også understrekes at materialet i varierende grad ses i sammenheng med andre EBP-tiltak som virksomhetene arbeider med overfor sine målgrupper. I noen tilfeller er det undersøkte materialet et enkeltstående produkt i andre tilfeller er det tenkt inn som del av mer helhetlige prosesser.

På samme måte som virksomhetenes uttalte ambisjoner og målsettinger kun i begrenset grad kan sies å representere ulike perspektiver i rendyrket form, kan heller ikke de fleste eksemplene på materiale tilskrives kun et av Nutleys mfl. (2008) perspektiver eller modeller for bruk av forskning. Det er nettopp et poeng hos

¹² X markerer hovedtilhørighet mens (x) markerer tilhørighet men i mindre grad.

Nutley m.fl. (2008) at spredning og bruk av forskning sjelden kjennetegnes av å være kun rasjonell-lineær eller mer interaktiv. Undersøkelsen tyder likevel på at noen sentrale hovedtrekk ved materialets funksjoner gjør at de kan plasseres i forhold til perspektivene og modellene for forståelser av spredning og bruk av forskning.

Først og fremst kan materialet plasseres i forhold til det rasjonell-lineære og interaktive perspektivet. WZBBriefBildung som er en kortere populær-fremstilling av aktuell tematikk basert på grunnforskning med referanser til annen forskning tilgjengeliggjort gratis på nett kan plasseres innenfor det rasjonell-lineære perspektivet. Perspektivet kjennetegnes av spredning av forskning til praktikere for å muliggjøre enkel tilgang. Først og fremst handler det altså om at forskningssammenstillingen er gjort tilgjengelig som informasjon for praktikere i politikk og for lærere. Dette synes også å gjelde for DIFP og deres Bildung + Innovation tidskrift. OECDs tematiske review og landrapporter kan sammen med den sveitsiske nasjonale statusrapporten fra SKBF plasseres i en mellomposisjon mellom det rasjonell-lineære perspektivet forstått som en forskningsforankret modell. Dette innebærer at materialet dels forstås som forskningsfunn oversatt i form av retningslinjer, protokoller og verktøy ved hjelp av ulike oversettere. Bruk og spredning av kunnskap inngår som en del av et større system bestående av retningslinjer, veiledninger eller regler. Samtidig er arbeidet også preget av et interaktivt forhold mellom de som produserer kunnskap og praktikere når det gjelder hvordan kunnskapen kan brukes og tilpasses.

Når det gjelder CUREE og BES produkter i form av hhv. forskningsammenstillinger som TRIPS og Research digest og BES exemplar documents så kan de også forstås i en liknende mellomposisjon mellom det rasjonell-lineære perspektivet og det interaktive perspektivet. Det som skiller CUREE og BES fra OECD og SKBF er at det synes å være anlagt en mer organisasjonsforankret tilnærming. Forskningsfunn spres og overføres til lokale grupper av forskere og eksperter som videreformidler til andre i organisasjonen. Og/eller gjennom at forskningsfunn blir fortolket og tilpasset kollektivt i den lokale konteksten der eksperimentering, evaluering og utviklingsarbeid skjer basert på forskning. Samlet sett kan dette fremstilles i en tabell inspirert av Nutleys m.fl. (2008) matrise for spredning og bruk av forskning.

Tabell 5. Tabell Klassifisering av spredning og bruk av kunnskap

Modeller for forskningsbruk	Perspektiver på forskningsbruk	
	Rasjonell-lineær	Interaktiv
Forskningsbasert praktikk modell	WZBBrief Bildung (WZB) Bildung + innovation (DIPF)	
Forskningsforankret modell	Thematic review, country report (OECD) Swiss Education Report (SKBF)	
Organisasjonsforankret modell	TRIPS, Research digest (CUREE) BES Exemplar (BES)	

Hvorvidt de to første eksemplene får en interaktiv bruk kan ikke materialet i denne undersøkelsen si noe om. Dette illustrerer det typiske ved det rasjonell-lineære perspektivet der tilgjengeliggjøring ofte er siste fase av et forskningsprosjekt før materialet ”slippes” av produsenten. Hvorvidt det tas i bruk er således helt opp til den enkelte praktiker som leser dokumentene. Dette er til forskjell fra de andre eksemplene der spredning og bruk av kunnskap ofte er beskrevet som en målsetting og strategi i dokumentene. Dette forholdet inngår som del av en helhetlig strategi supplert med en stadig tilbakevendelse til spørsmål om hvordan materialet spres, brukes og evt kan forbedres for å fremme ytterligere bruk.

Oversettelse – et translasjonsteoretisk perspektiv på kunnskapsoverføring

Det translasjonsteoretiske perspektivet er i første rekke basert på forskning om hvordan ideer og praksiser oversettes i utdanningsreformer. I dette prosjektet er det hentet inspirasjon fra dette perspektivet for tolkning av undersøkelsens materiale om kartlegginger og sammenstilling av forskning, informasjon og data.

Det foregående har vist hvordan de utvalgte virksomhetenes målsettinger og ambisjoner kan forstås ut fra perspektiver om forholdet mellom forskning og praksis. Det har også vist hvordan materialet som virksomhetene produserer kan forstås i lys av perspektiver om spredning og modeller for bruk av forskning. Sentralt i materialet og i litteraturen om EBP står spørsmål om hvordan evidens kan formidles på en måte som fremmer evidensbasert og evidensinformert praksis i både politikk og skole. Dels handler dette om hvilken posisjonering og rolleforståelse ulike virksomheter legger til grunn for sitt arbeid. Dels handler dette om hvordan dette er reflektert i deres arbeid med å spre den kunnskapen de skaffer til veie.

Oversettelse skjer både av de som sender ut kunnskap og de som mottar kunnskap når den kontekstualiseres og praktiseres. Røvik m.fl. (2014) viser til at hvordan dette skjer kan avhenge av hvilke oversettelsesmoduser som brukes. De presenterer tre ulike moduser for kunnskapsoverføring: en reproduserende modus, en modifierende modus og en radikal modus.

Få om noen av eksemplene her synes å legge til grunn et reproduserende modus der for eksempel gode praksiser fra ett sted skal gjenskapes eller kopieres så likt som mulig i en annen kontekst. Virksomhetene og materialet som er undersøkt synes generelt å ha et høyt fokus på utdanningsområdets kontekstuelle variasjon. Dette innebærer at de først og fremst legger til grunn et modifierende modus, kjennetegnet av en mer pragmatisk tilnærming og en ambisjon om å etterlikne ved å legge til det som passer (addere) og trekke fra det som ikke passer (fratrekking).

Flere av virksomhetene ser også ut til å ta utgangspunkt i det radikale moduset der andres vellykkede praksiser tas i betraktning som inspirasjon for utvikling av egen praksis (omvandling). Det radikale moduset vil sannsynligvis kreve høy innsats og ressurser og det er et spørsmål om skoler og lærere har den nødvendige kapasitet til å gjennomføre denne typen oversettelse uten støtte eller hjelp. Eksemplene fra CUREE og BES er virksomheter som tilbyr tjenester og materiell som i stor grad har inntatt en slik oversetterrolle overfor skoler og i læreres arbeid. På politikkområdet er OECD og SKBF organisasjoner som arbeider med å oversette evidens basert på sammenstillinger av ulike typer av forskning, informasjon og data integrert i systemenes strukturer.

Oversettelse handler ikke bare om mottakerens kompetanse til å ta i mot og omsette kunnskap til praktiserbare begreper og forståelsesrammer. Det handler også om senderens translatørkompetanse. Røvik m.fl. (2008) peker blant annet på det kunnskapsgrunnlaget som oversettere har om kontekster det oversettes fra men også til. Det er i denne sammenheng tydelig at dette er noe som varierer mellom virksomhetene som er undersøkt. For eksempel synes studien å vise at CUREE, BES, OECD og SKBF til tross for deres store ulikheter etterstreber inngående kunnskap om målgruppenes kontekst og materialet de produserer synes også å bære preg av det. Det kan være verdt å merke seg at et gjennomgående fellestrekk er hvordan disse virksomhetene oppgir å arbeide på grensen mellom forskning og praksis som rolle hybrider. Et annet særtrekk ved disse virksomhetene er også hvordan de vektlegger evidens som integrert del av det organisasjonsmessige arbeidet, selv om det riktignok er på ulike måter (forskningsbasert perspektiv og organisasjonsbasert perspektiv i tabell 4). Når det gjelder WZB kan det stilles spørsmål om virksomheten har en reell ambisjon om å fremme EBP gjennom å stimulere til endring, eller om det først og fremst handler om å formidle forskningsoppsummeringer mer generelt til den som måtte være interessert.

Resultat

Variasjonen i det studerte materialet viser at kartlegginger og sammenstillinger brukes om et bredt felt av produkter. Det sprer seg fra kartlegginger som del av et metodisk opplegg for systematic review til kartlegginger og sammenstillinger av informasjon som statistikk og ulike typer av registerdata.

Det finnes mange typer av aktører som arbeider med sammenstilling av kunnskap og informasjon. Det er stor variasjon i hvordan det arbeides med kartlegginger og sammenstillinger av kunnskap. Hvilke konsepter og modeller som legges til grunn for arbeidet varierer mellom land og det går et tydelig skille mellom en Anglo-Saksisk tilnærming og tradisjon for kartlegging og sammenstilling av forskningsresultater og en mer Kontinental Europeisk tilnærming, som først og fremst synes å handle om å sammenstille og kartlegge informasjon fra statistikk og registerdata. Å arbeide for evidensbasering av praksis omfatter ulike oppfatninger

av hva evidens er. Det synes også å handle om hvilke forskningsmessige tradisjoner ulike land og regioner har og dermed også hva slags evidens som finnes tilgjengelig.

Det fremgår av materialet at det å arbeide med sammenstillinger av forskningsresultater i første rekke skjer i Anglo-Saksiske land. Det er også i Anglo-Saksiske land man finner de mest avanserte virksomhetene og systemene for å nyttiggjøre seg av denne typen evidens for praksis i skole og politikk. Mange land og virksomheter oppgir å jobbe evidensbasert eller evidensinformert. Dette handler først og fremst om å sammenstille resultater fra primærforskning generelt, men også å nyttiggjøre seg av et stadig voksende datamateriale fra ulike typer av nasjonale og internasjonale tester, samt registerdata. I flere land utformes det på jevnlig basis kartlegginger og sammenstillinger av slik informasjon i nasjonale rapporter som gir en oversikt over status.

Til tross for variasjon og mangfold i både typer av virksomheter, kartlegginger og sammenstillinger, målgrupper og arbeidsmåter er det noen fellestrekk som peker seg ut når det gjelder arbeid med sammenstilling og kartlegging av forskning, informasjon og data orientert mot EBP i politikk og skole. Materiell som er utviklet for å fremme EBP i politikktutforming og skole og skape endringer synes å være tett koblet til kjennskap om kontekst. Samtidig vektlegges en ”one size does not fit all”-tilnærming, der anerkjennelse av behovet for lokale tilpasninger og fleksibilitet holdes høyt. Et annet fellestrekk er at disse virksomhetene synes å systematisk arbeide for aktivering og integrering av den evidens de presenterer, enten ved å legge opp til konkret arbeid med tematikk eller gjennom mer strukturelle virkemidler. Et sentralt element i dette arbeidet er å ”lytte ut” praksisfeltets behov og ønsker.

Variasjonen i materialet og det faktum at det ikke er identifisert en bestemt kartleggingsmodel, men flere, gjør det vanskelig å peke ut noen generelle svake og sterke sider. En generell observasjon er likevel at det i liten grad redegjøres for metoder på nettsidene og i materialet til de studerte institusjonene. Informasjon om dette må søkes andre steder og gjennom direkte dialog med eksperter og involverte. Dette står i kraftig kontrast til observasjoner gjort i delstudie VII om systematic review. Der nettopp åpenhet om detaljerte metodebeskrivelser, metodiske verktøy, standarder og forventninger til metodikk er en sentral del av nettsidenes innhold. Ut fra dette ser det ut til at transparens og åpenhet om teoretisk og metodisk tilnærming og kvalitet vektlegges i mer begrenset grad for de ulike typer av sammenstillinger og kartlegginger som er studert her. Det er således et spørsmål om hvorfor viktig informasjon om teoretisk og metodisk kvalitet for den evidens som presenteres tas ut når forskning, informasjon og data skal presenteres for praktikere? En slik praksis står i kontrast til det moderne informasjonssamfunnets behov for aktører som kritisk og profesjonelt evner å vurdere det beslutningsgrunnlag de legger til grunn for sitt arbeid - enten det er i politikk eller skole.

REFERENSLISTA

- Bhatti, Y. Hansen, H.F. & Rieper, O. (2006) *Evidensbevægelsens udvikling, organisering og arbejdsform. En kortlægningsrapport*. København, Akf-forlaget
- Biesta, G.J.J. (2007). Bridging the gap between educational research and educational practice: The need for critical distance. *Educational Research and Evaluation* 13(3), 295-301.
- Davies, P. (1999) What is evidence-based education? *British Journal of Educational Studies* 47(2), (pp. 108–121).
- Davies, P. (2000) The Relevance of Systematic Reviews to Educational Policy and Practice. *Oxford Review of Education*, Vol. 26, Nos. 3&4, (pp. 365-377)
- Eraut, M. (2004). Practice-based evidence, i Thomas, G. & Pring, R. (red.) *Evidence-based practice in education*, Conducting Educational Research series. Maidenhead. Open University Press.
- Forsberg, E., & Pettersson, D. (2014). European educational transfer and curriculum displacement: The Swedish case. In A. Nordin & D. Sundberg (Eds.), *Transnational policy flows in European Education. Oxford Studies in Comparative Education*.
- Gibbons, M., Limoges, C., Nowotny, H., Schwartzman, S. and Scott, P. (1994) *The New Production of Knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies*. London: Sage.
- Gieryn, T. F. (1983) Boundary-work and the demarcation of science from non-science: Strains and interests in professional ideologies of scientists. *American Sociological Review*, 48(6), 781–795.
- Gieryn, T. F. (1995) Boundaries of science. In S. Jasanoff, G. E. Makle, J. C. Petersen and T. Pinch (eds), *Handbook of Science and Technology Studies* (pp. 393–443). Thousand Oaks, London/New Delhi: Sage Publications.
- Gough D, Tripney J, Kenny C, Buk-Berge E (2011) *Evidence Informed Policy in Education in Europe: EIPEE final project report*. London: EPPI-Centre, Social Science Research Unit, Institute of Education, University of London.
- Gough, D. Oliver. S. Thomas, J. (2012) *An Introduction to Systematic Reviews*. London. Sage
- Grek, S., & Rinne, R. (2011). Fabricating Europe: From culture to numbers. In J. Ozga, P. Dahler-Larsen, C. Segerholm, & H. Simola (Eds.), *Fabricating quality in education: Data and governance in Europe*. New York: Routledge.
- Hammersley, M. (2001). *Some questions about evidence-based practice in education*, Paper presented at the symposium on 'Evidence-based practices in education' at the Annual Conference of the British Educational Research Association, University of Leeds, UK, September 13–15.
- Hansen, H.F. (2014). Organisation of evidence-based knowledge production. Evidence hierarchies and evidence typologies, *Scandinavian Journal of Public Health* 42 (13 suppl): 11–17.
- Hansen, H.F., and Rieper, O. (2009). The evidence movement. The development and consequences of methodologies in review practices, *Evaluation* 15 (2): 141–163.
- Hopmann, S. T. (2008). No child, no school, no state left behind Schooling in the age of accountability. *Journal of Curriculum Studies*, 40(4), 417–456.

- Lenihan, A. (2013) *Lessons from Abroad International Approaches to Promoting Evidence-Based Social Policy*. London, Alliance for useful evidence.
<http://www.alliance4usefulevidence.org/publication/lessonsfromabroad/>
- Levinsson, M. (2013) *Evidens och existens. Evidensbaserad undervisning i luset av lärares erfarenheter*. Doktorsavhandling. Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet
- Levinsson, M. (2015) *Kartläggning och sammanställning av forskning i Norden*. Vetenskapsrådets Rapporter 2015 (i trykk)
- Nutley, S. Davies, H. Walter, I. (2003) Evidence-based policy and practice: cross-sector lessons from the United Kingdom. *Social Policy Journal of New Zealand* 20: 29–48.
- OECD (2007) *Evidence in Education. Linking research and policy*. Paris. CERI/OECD
- Petterson, D. (2008) *International knowledge assessments: An element of national educational steering* Doctoral thesis, Faculty of Social Sciences, Department of Education, Uppsala, Uppsala University,
- Petticrew, M. og Roberts, H. (2005) *Systematic reviews in the social sciences*, Blackwell Publishers, Malden.
- Prøitz, T. S. (2015) *Metoder for systematiske kunnskapsoversikter – relevant, tilgjengelig og praktisk anvendbar?* Vetenskapsrådets Rapporter 2015. (i trykk)
- Prøitz, T. S. (2015) *Uploading, downloading and uploading again – concepts for policy integration in education research*, NordSTEP 2015, 1: 27015 - <http://dx.doi.org/10.3402/nstep.v1.27015>
- Rasmussen, J & Holm, C. (2012) In pursuit of good teacher education: How can research inform policy? *Reflecting Education*. Vol. 8, No. 2, (pp. 62-71) <http://reflectingeducation.net>
- Rinne, R., Kallo, J., & Hokka, S. (2004) Too eager to comply? OECD education policies and the Finnish response. *European Educational Research Journal*, 3(2).
- Røvik, K.A. (2014) Reformideer og deres tornefullevei inn i skolefeltet. i Røvik, K.A. Eilertsen, T.V. & Furu, E. M. (red.) *Reformideer i norsk skole. Spredning, oversettelse og implementering* (pp. 13-42). Oslo, Cappelen Damm Akademisk
- Simola, H., Ozga, J., Segerholm, C., Varjo, J., & Andersen, V. N. (2011). Governing by numbers. In J. Ozga, P. Dahler-Larsen, C. Segerholm, & H. Simola (Eds.), *Fabricating quality in education: Data and governance in Europe* (pp. 96–106). New York: Routledge.
- Thomas, G. (2004). Introduction. Evidence and practice, i Thomas, G & Pring, R. (red.) *Evidence-based practice in education*, New York, Open University Press

---

VEDLEGG 1 CUREE PROSJEKT-EKSEMPEL

Building The Evidence Base Project 2007-2011

Her presenteres et eksempel fra et større CUREE-prosjekt kalt *Building the Evidence Base for a Curriculum*. Prosjektet var et samarbeidsprosjekt mellom CUREE og School of Education, University of Wolverhampton som gikk over en tidsperiode på tre og et halvt år. Prosjektet inkluderte fire delstudier av vellykkede tilnæringer til hindringer skoler møter i sitt arbeid med læreplan. Prosjektet ble finansiert av det britiske Qualifications and Curriculum Development Agency (QCDA). Som oppdragsgiver ønsket QCDA både å få avdekket og bygge en kunnskapsbase for utvikling av læreplan og implementere prosesser for spredning og bruk av evidens om læreplan blant politikere og praktikere. Prosjektet omfattet bruk av flere metoder deriblant spørreskjema til elever og skoler, forskningskartlegginger og aksjonsforskning på skoler som involverte lærere og skoleledere.

Et kjerneelement i prosjektet var å utforme en serie av kartlegginger av den eksisterende offentlige kunnskapsbasen på området. Hensikten med kartleggingene var å etablere et grunnlag for å identifisere hvilke hovedproblemstillinger som ble presentert i forskningen, vurdere hvilken rolle forskning kan ha i identifisering av og utforming av svar på problemstillinger skoler og andre relevante aktører har i utvikling av læreplan og oversette disse problemstillingene til forskbare spørsmål og prosjektplaner.

Prosjektets produkter og resultater er samlet presentert på nettsidene ved hjelp av det interaktive ”petal diagram”, med linker til de kartlegginger og øvrige dokumenter som kom ut av prosjektet.¹³ Under er noen av produktene fra prosjektet kort presentert.

Map of Research Reviews QCA Building The Evidence Base Project 2007-2011 (Bell, Cordingley & Goodchild 2011) <http://www.curee.co.uk/files/publication/1221042234/Map%20Proof%20v4.pdf>

Dokumentet presenterer en kartlegging av eksisterende forskning om læreplan. Kartleggingen omfatter informasjon om sammenstillingens fokus, metodologi, opprinnelsesland/sted, utbredelse og resultater. Kartleggingen har bidratt til utvikling av en database som muliggjør lesing på tvers av mønstre og trender i materialet. Kartleggingen registrerer også hvilke forskningshull som ble identifisert i arbeidet og en oversikt over disse er redegjort for i rapporten.

QCA Building the Evidence Base Review of individual studies from Systematic Research Reviews (Bell, Cordingley, Gibbons & Hawkins 2008)

<http://www.curee-paccts.com/files/publication/1248873146/Year%201%20Literature%20Review.pdf>

Studien er en kartlegging av allerede eksisterende systematiske forskningssammenstillinger (en review av reviews). Formålet med kartleggingen var å identifisere bredde og typer av læreplanrelatert forskning, viktige forskningshuller i kunnskapsbasen og identifisere trender i forskningsresultater. Kartleggingen inkluderte 63 forskningssammenstillinger av tre typer: systematiske forskningssammenstillinger, fortolkende sammenstillinger og deskriptive sammenstillinger. Kartleggingen skiller seg fra tradisjonell systematisk kartlegging ved at målet for studien er å finne illustrative eksempler på læreplan-intervensjoner i tidligere studier av "hva som virker". Kartleggingen tar altså utgangspunkt i at studiene som er inkludert omfatter intervensjoner som virker - formålet med kartleggingen var å studere materialet for å svare på spørsmål om hvordan og på hvilken måte intervensjoner ble håndtert? Resultatet av kartleggingen er presentert i seks oppsummerende punkter.

I tillegg til kartleggingene omfattet også prosjektet en brukervennlig oppsummering av prosjektet formulert over fire sider. I oppsummeringen redegjøres det for hvilken kunnskap som finnes om effektiv læreplanutvikling.

Practitioners summary of map

http://www.curee-paccts.com/files/publication/1246463289/Practitioner_Summary_of_Map.pdf

---

¹³ http://www.curee.co.uk/files/u10/QCDA_BTEB_Heuristic_v2_0.jpg

Vetenskapsrådet genomförde under 2014 ett projekt, SKOLFORSK, för att kartlägga befintlig utbildningsvetenskaplig forskning. Arbetet skedde på uppdrag av regeringen för att resultera i kartläggningar av svenska och internationella forskningsresultat med relevans för skolväsendet. Syftet var att skapa en plattform av kunskapsunderlag till det nybildade Skolforskningsinstitutet. Slutsatserna i denna delrapport är författarens egna. Vetenskapsrådets sammanfattande rapport, Forskning och skola i samverkan, med en beskrivning av projektet och med de frågeställningar, resultat och rekommendationer som redovisats inom delprojekten kan liksom de övriga delrapporterna laddas ner från Vetenskapsrådets webbplats.

Västra Järnvägsgatan 3 | Box 1035 | 101 38 Stockholm | Tel 08-546 44 000 | vetenskapsradet@vr.se | www.vr.se

Vetenskapsrådet har en ledande roll för att utveckla svensk forskning av högsta vetenskapliga kvalitet och bidrar därmed till samhällets utveckling. Utöver finansiering av forskning är myndigheten rådgivare till regeringen i forskningsrelaterade frågor och deltar aktivt i debatten för att skapa förståelse för den långsiktiga nyttan av forskningen.